

नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्था

लेखापरीक्षणको विविध परिदृश्यमा आधारित
लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन सम्बन्धी मार्गदर्शन , २०८२

**(Guidance Note on Audit Report of
Different Audit Scenarios, 2082)**

Developed under the Initiative of RA. Member Capacity Development Committee

Contents

१. लेखापरीक्षकको समग्र उद्देश्यहरू	3
२. वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षणका लागि लेखापरीक्षकको जिम्मेवारीहरू	3
३. अविछिन्नता अवधारणा	4
४. सारभूतताको निर्धारण (Calculation of Materiality)	7
५. व्यापकता	8
६. दृढोक्ति वा दाबीहरू (Assertions)	9
७. वित्तीय विवरणमा राय बनाउने आधार.....	10
८. परिमार्जित रायहरू (Modified Opinions)	14
९. परिदृश्यअनुसारको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन	21
१०. प्रायः सोधिने प्रश्नहरू (FAQ) र त्यस सम्बन्धि राय	25
११. अन्य केही प्रायः सोधिने प्रश्नहरू (FAQ).....	34

१. लेखापरीक्षकको समग्र उद्देश्यहरू

नेपाल लेखापरीक्षण मानहरूको प्रयोगमार्फत वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षकका समग्र उद्देश्यहरू निम्नानुसार हुनेछन्:

- (क) लेखापरीक्षकले वित्तीय विवरणहरूमा जालसाजी वा त्रुटीका कारण कुनै सारभूत गलत प्रस्तुति छ कि छैन भन्ने विषयमा पर्याप्त तथा उपयुक्त आश्वस्तता प्राप्त गरी, लागू हुने वित्तीय प्रतिवेदन प्रस्तुतीकरणको ढाँचाअनुसार वित्तीय विवरणहरू सबै सारभूत पक्षहरू समेटेी तयार पारिएका छन् कि छैनन् भन्ने बारेमा आफ्नो पेशागत राय प्रदान गर्न सक्षम हुने व्यवस्था सुनिश्चित गर्नु ।
- (ख) लेखापरीक्षकले लेखापरीक्षणको क्रममा पत्ता लगाएका व्यहोरा (findings) को आधारमा वित्तीय विवरणहरू सम्बन्धी आफ्नो राय प्रतिवेदनमार्फत प्रस्तुत गर्नु र सम्बन्धित पक्षहरूसँग नेपाल लेखापरीक्षण मानहरू (NSAs) अनुसार आवश्यक सञ्चार (communication) गर्नु ।

२. वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षणका लागि लेखापरीक्षकको जिम्मेवारीहरू

हाम्रा उद्देश्यहरू वित्तीय विवरणहरू समग्र रूपमा जालसाजी वा गल्तीका कारण सारभूत रूपमा गलत प्रस्तुति मुक्त छन् कि छैनन् भन्ने बारेमा उपयुक्त (उचित) आश्वस्तता प्राप्त गर्नु, र सोही आधारमा हाम्रो राय समावेश गरिएको लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन जारी गर्नु हो। उपयुक्त आश्वासन एक उच्च स्तरको आश्वासन हो; तथापि, नेपाल लेखापरीक्षण मान (NSA) अनुरूप सञ्चालन गरिने लेखापरीक्षण प्रक्रियाले हरेक अवस्थामा सारभूत गलत प्रस्तुतिहरू पत्ता लगाउने ग्यारेन्टी प्रदान गर्दैन।

गलत प्रस्तुतिहरू जालसाजी वा त्रुटीबाट उत्पन्न हुन सक्छन्, र जब यस्ता प्रस्तुतिहरू एकल रूपमा वा सामूहिक रूपमा वित्तीय विवरणहरूका आधारमा प्रयोगकर्ताहरूले लिने आर्थिक निर्णयहरूलाई प्रभाव पार्ने सम्भावना राख्दछन्, त्यस्ता गलत प्रस्तुतिहरूलाई 'सारभूत' (material) मानिन्छ।

नेपाल लेखापरीक्षणमानअनुसारको लेखापरीक्षणको रूपमा, हामी लेखापरीक्षणको सम्पूर्ण प्रक्रियामा पेशागत निर्णय (professional judgement) को अभ्यास गर्छौं र पेशागत संशयता (professional skepticism) कायम राख्छौं। हामी विशेष रूपमा निम्न कार्यहरू सम्पादन गर्छौं:

- वित्तीय विवरणहरूमा जालसाजी वा त्रुटीका कारण हुन सक्ने सारभूत गलत प्रस्तुति (material misstatement) को जोखिम पहिचान र मूल्यांकन गर्ने, उक्त जोखिमहरूलाई सम्बोधन गर्न उपयुक्त लेखापरीक्षण कार्यविधिहरूको योजना बनाउने र कार्यान्वयन गर्ने, र हाम्रो लेखापरीक्षकको रायको आधार तयार गर्न पर्याप्त तथा उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाण (audit evidence) संकलन गर्ने । जालसाजीबाट उत्पन्न हुने सारभूत गलत प्रस्तुतिहरूको जोखिम सामान्यतया गल्तीको तुलनामा उच्च हुन्छ,

किनभने जालसाजीले मिलिभगत, ठगी, जानाजानी गलत जानकारी प्रस्तुत गर्ने, गलत प्रतिनिधित्व गर्ने, वा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको अतिक्रमणजस्ता कार्यहरू समावेश गर्न सक्छ ।

- कम्पनीको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको प्रभावकारीता सम्बन्धि राय व्यक्त गर्ने उद्देश्य नभई, लेखापरीक्षण प्रक्रियाहरू तर्जुमा गर्नका लागि लेखापरीक्षणमा प्रासंगिक हुने निकाय को आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको बारेमा जानकारी प्राप्त गर्दछौं ।
- व्यवस्थापनले प्रयोग गरेका लेखा नीतिहरूको औचित्य, लेखा अनुमानको व्यावहारिकता तथा लेखा सम्बन्धि खुलासाहरूको मूल्याङ्कन गर्दछौं ।
- व्यवस्थापनले प्रयोग गरेको व्यवसायको निरन्तरतामा आधारित लेखा नीतिको औचित्यता तथा प्राप्त लेखापरीक्षण प्रमाणको आधारमा कुनै घटना वा अवस्थाहरूसँग सम्बन्धित सारभूत अनिश्चितताको कारणले कम्पनीको व्यवसायिक निरन्तरताको क्षमतामा उल्लेख्य शङ्का उत्पन्न गर्न सक्ने अवस्थामा तथा यदि हामीले सारभूत अनिश्चितता रहेको निष्कर्ष निकालेमा, लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा वित्तीय विवरणको सम्बन्धित खुलासा उपर ध्यानाकृष्ट गर्नुपर्दछ वा यदि ती खुलासा अपर्याप्त भएमा, हाम्रो राय परिमार्जन गर्नुपर्दछ । हाम्रो निष्कर्ष लेखापरीक्षण प्रतिवेदन मितिसम्म प्राप्त लेखापरीक्षण प्रमाणमा आधारित रहेको हुन्छ । तथापी भविष्यका घटना तथा अवस्थाहरूले कम्पनी अविच्छिन्न निकायको रूपमा नरहन सक्दछ ।
- वित्तीय विवरणको समग्र प्रस्तुतीकरण ढाँचा र खुलासा सहितको विषयवस्तु तथा अन्तर्निहित कारोबार एवं घटनाहरूलाई वित्तीय विवरणमा सही र यथार्थ रूपमा प्रस्तुतिकरण गरे नगरेको मूल्याङ्कन गर्दछौं ।

हामीले वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन तथा शासकीय भूमिका बहन गर्ने जिम्मेवार व्यक्तिहरूलाई अन्य विषयका अतिरिक्त, लेखापरीक्षण कार्ययोजना, समय तालिका र महत्वपूर्ण लेखापरीक्षण खोजहरू लगायत कम्पनीको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीमा रहेको महत्वपूर्ण कमी कमजोरीहरूको जानकारी गराउदछौं ।

३. अविच्छिन्नता अवधारणा

लेखापरीक्षकले लेखाको अविच्छिन्नताको अवधारणा (going concern assumption) व्यवस्थापनले वित्तीय विवरणहरू तयार गर्दा प्रयोग गरेको उपयुक्तता मूल्याङ्कन गर्नुपर्दछ। साथै, लेखापरीक्षण प्रक्रियाबाट प्राप्त पर्याप्त र उपयुक्त

लेखापरीक्षण प्रमाणको आधारमा निकायको अविच्छिन्नता कायम रहने क्षमतामा कुनै सारभूत अनिश्चितता (material uncertainty) विद्यमान छ कि छैन भन्ने निर्धारण गर्नुपर्ने लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी रहन्छ।

यदि यस्तो महत्वपूर्ण अनिश्चितता विद्यमान छ भने, लेखापरीक्षकले वित्तीय विवरणमा यसबारे पर्याप्त खुलासा गरिएको छ कि छैन भन्ने मूल्याङ्कन गर्नुपर्दछ, र त्यसका आधारमा लेखापरीक्षण निष्कर्ष तयार गर्नुपर्दछ।

यी जिम्मेवारीहरू व्यवस्थापनद्वारा वित्तीय विवरण तयारीको आधारमा going concern को विशेष मूल्याङ्कन स्पष्ट रूपमा आवश्यक छैन भने पनि लेखापरीक्षकमा यस्ता मूल्याङ्कन गर्ने जिम्मेवारी यथावत् रहन्छ।

३.१ व्यवस्थापनको Going Concern मूल्याङ्कनको लेखापरीक्षकद्वारा विश्लेषण

लेखापरीक्षकले निकायको अविच्छिन्नता कायम राख्ने व्यवस्थापनको मूल्याङ्कनको विश्लेषण गर्नुपर्दछ। यस प्रक्रियामा व्यवस्थापनले going concern को आधारमा वित्तीय विवरणहरू तयार गर्दा अपनाएका पूर्वधारणाहरू, तर्कहरू, योजना तथा मूल्याङ्कन विधिहरूको परीक्षण समावेश हुन सक्छ।

कम जटिलतायुक्त निकायहरूमा व्यवस्थापनले विस्तृत वित्तीय पूर्वानुमान वा औपचारिक going concern मूल्याङ्कन तयार नगरेका हुन सक्छन्। त्यस्ता अवस्थामा, व्यवस्थापन आफ्नो व्यावसायिक अनुभव, ऐतिहासिक तथ्यहरू तथा भविष्यका सम्भावनाहरूमा भर पर्न सक्छन्। यदि व्यवस्थापनको योजनाहरू पर्याप्त दस्तावेजीकरण र प्रमाणद्वारा पुष्टि गरिएका छन्, र ती लेखापरीक्षकको निकायसम्बन्धी बुझाइसँग मेल खान्छन् भने, लेखापरीक्षकले भविष्यका वित्तीय योजनाहरू (मध्यम तथा दीर्घकालीन) व्यवस्थापनसँग छलफल गर्नु उपयुक्त हुन्छ।

त्यसैले, लेखापरीक्षकको मूल्याङ्कन विभिन्न प्रक्रिया जस्तै व्यवस्थापनसँगको छलफल, सोधपुछ, र सम्बद्ध कागजातहरूको निरीक्षण तथा पुष्ट्याई मार्फत सम्पन्न गर्न सकिन्छ।

३.२ Going Concern सम्बन्धी व्यवस्थापनको मूल्याङ्कनको परीक्षण गर्दा लेखापरीक्षकका विचारयोग्य पक्षहरू

निकायको सञ्चालन निरन्तरता (going concern) कायम राख्ने क्षमतासम्बन्धी व्यवस्थापनको मूल्याङ्कनको परीक्षण गर्ने क्रममा, लेखापरीक्षकले निम्न पक्षहरूमा विचार गर्नुपर्छ:

- (क) व्यवस्थापनले मूल्याङ्कन गर्दा प्रयोग गरेको अवधिको समीक्षा गर्दा, सो अवधि लागू हुने वित्तीय प्रतिवेदनको आधारशिला (financial reporting framework) अनुरूप भएको हुनुपर्छ। सामान्यतः यो अवधि वित्तीय विवरणको मितिबाट कम्तीमा **१२ महिना** हुनुपर्दछ।
- (ख) यदि व्यवस्थापनले प्रयोग गरेको मूल्याङ्कन अवधि १२ महिनाभन्दा कम देखिन्छ भने, लेखापरीक्षकले सो अवधि **बढाउन अनुरोध गर्नुपर्दछ**।
- (ग) यदि व्यवस्थापनले सो अनुरोध अस्वीकार गर्छ भने, लेखापरीक्षकले यसको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा **पर्ने प्रभावहरूबारे विचार** गर्नुपर्ने हुन्छ।
- (घ) व्यवस्थापनको मूल्याङ्कनमा लेखापरीक्षकले लेखापरीक्षण प्रक्रियामा प्राप्त गरेका सबै **प्रासंगिक सूचनाहरू समावेश गरिएको छ कि छैन** भन्ने कुरा मूल्याङ्कन गर्नुपर्दछ।

साथै, लेखापरीक्षकले मूल्याङ्कन गरिएको अवधिभन्दा बाहिरका घटनाहरू वा अवस्थाहरू, चाहे ती पहिले नै ज्ञात छन् वा रिपोर्ट मितिपछि घटेका हुन्, यदि ती going concern को उपयुक्तता माथि प्रश्न उठाउन सक्ने खालका छन् भने तिनीहरूको सम्भावनालाई पनि **सतर्कताका साथ विचार** गर्नुपर्दछ। जति लामो समयसम्म यस्ता अनुगामी (subsequent) घटनाहरू घट्ने सम्भावना रहन्छ, त्यति नै ती मुद्दाहरू **गंभीर र महत्वपूर्ण** हुनसक्छन्, र लेखापरीक्षकले **थप परीक्षण वा कार्यहरू** गर्नुपर्ने आवश्यकता हुन सक्छ।

३.३ लेखापरीक्षकले मूल्याङ्कनको अवधिभन्दा बाहेकको घटनाहरू वा अवस्थाहरूमा व्यवस्थापनको ज्ञानको बारेमा सोधपुछ गर्नुपर्दछ जसले निकायको सञ्चालन अविच्छिन्नता कायम राख्ने क्षमतामा महत्वपूर्ण शंका उत्पन्न गर्न सक्दछन।

३.४ यदि त्यस्ता घटनाहरू वा अवस्थाहरू पहिचान गरिएका छन् जसले निकायको अविछिन्नता कायम राख्ने क्षमतामा महत्वपूर्ण शंका उत्पन्न गर्न सक्छ भने लेखापरीक्षकले सारभूत अनिश्चितता छ कि छैन भन्ने निर्धारण गर्न पर्याप्त उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त गर्नुपर्दछ साथै थप विधिहरू कार्यान्वयन गरेर अनिश्चिततालाई असर गर्ने कारकहरूलाई कम गर्ने पक्षहरूवारे विचार गर्नुपर्छ। यी विधिहरूमा देहायका पक्ष समावेश गर्नु पर्दछ:

(क) यदि व्यवस्थापनले संस्थाको अविछिन्नता कायम राख्ने क्षमताको मूल्याङ्कन अझै गरेको छैन भने, उक्त मूल्याङ्कन यथाशीघ्र गर्न व्यवस्थापनलाई अनुरोध गर्ने।

(ख) व्यवस्थापनद्वारा गरिएको अविछिन्नता मूल्याङ्कनसँग सम्बन्धित भविष्यका योजनाहरूको समीक्षा गरी, ती योजनाहरूले स्थिति सुधार्ने सम्भावना कति छ र ती व्यावहारिक छन् कि छैनन् भन्ने विषयमा विचार गर्ने।

(ग) संस्थाले नगद प्रवाहको पूर्वानुमान तयार पारेको भएमा, सो पूर्वानुमान व्यवस्थापनका योजनाहरूको मूल्याङ्कन तथा सम्भावित घटनाहरू वा अवस्थाहरूको प्रभावको विश्लेषणमा सघाउ पुऱ्याउने आधार हुनसक्ने भएकाले, त्यसको मूल्याङ्कन गर्ने।

(घ) पूर्वानुमान तयार गर्न प्रयोग गरिएका आधारभूत जानकारी तथा तथ्याङ्कहरू कति विश्वासयोग्य छन् भन्ने कुराको मूल्याङ्कन गर्ने।

(ङ) पूर्वानुमानमा आधारित प्रक्षेपणहरूको समर्थनमा प्रयाप्त प्रमाण वा आधार छन् कि छैनन् भन्ने निर्धारण गर्ने।

(च) व्यवस्थापनले मूल्याङ्कन गरेको मितिपछि प्राप्त कुनै नयाँ जानकारी वा घटनाहरू अवस्थित छन् कि छैनन् भन्ने पनि विचार गर्ने।

सारभूत अनिश्चितता त्यस्तो अवस्थामा विद्यमान हुन्छ जब यसको सम्भावित प्रभावको परिमाण र घट्न सक्ने सम्भावना यति महत्वपूर्ण हुन्छ कि, लेखापरीक्षकको पेशागत निर्णयअनुसार, वित्तीय विवरणमा उक्त अनिश्चितताको प्रकृति र सम्भावित प्रभावहरूको यथोचित खुलासा गर्नु उचित प्रस्तुतिकरण ढाँचाको सन्दर्भमा आवश्यक ठहरिन्छ। यदि वित्तीय विवरण परिपालनाको ढाँचामा तयार गरिएको हो भने, यस्तो खुलासाले ती विवरणहरू भ्रामक नबन्ने सुनिश्चित गर्न आवश्यक हुन्छ।

३.५ यदि वित्तीय विवरणहरूको मितिपछि व्यवस्थापन वा शासकीय भूमिका निर्वाह गर्ने व्यक्तिहरूले ती विवरणहरूको अनुमोदनमा उल्लेखनीय ढिलाइ गरेका छन् भने, लेखापरीक्षकले सो ढिलाइका कारणहरूबारे सोधपुछ गर्नुपर्दछ। साथै, यदि लेखापरीक्षकले यस्तो ढिलाइ 'अविछिन्नता मूल्याङ्कन'सँग सम्बन्धित घटनाहरू वा अवस्थाहरूलाई समेटिएको हुनसक्ने ठान्दछन् भने, उनले आवश्यक थप लेखापरीक्षण कार्यविधिहरू कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ। त्यस्तै, सारभूत अनिश्चितताको सम्भावित विद्यमानताले लेखापरीक्षकको निष्कर्षमा पार्ने प्रभावलाई समेत विचार गर्नुपर्दछ।

लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा अविछिन्नताको असर

कैफियत रहितको राय (सारभूत अनिश्चितता नभएमा):

यदि लेखापरीक्षकले व्यवस्थापनद्वारा गरिएका निरन्तर संचालनको आधार उचित छ भन्ने निष्कर्षमा पुग्छन् र लेखापरीक्षकको विचारमा कुनै सारभूत अनिश्चितता विद्यमान छैन भने, लेखापरीक्षकले कैफियत रहितको राय दिनुपर्छ।

यस अवस्थामा, यदि वित्तीय विवरणमा पर्याप्त खुलासा गरिएको छ भने, लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा Going Concern सम्बन्धी छुट्टै खुलासा आवश्यक पर्दैन (NSA 570, अनुच्छेद 22)।

निकायको निरन्तरता सम्बन्धी सारभूत अनिश्चितता:

यदि लेखापरीक्षक यस्तो निष्कर्षमा पुग्छन् कि निकायको निरन्तर संचालन क्षमतामा महत्वपूर्ण अनिश्चितता (material uncertainty) विद्यमान छ — उदाहरणका लागि नगद प्रवाहको गम्भीर अभाव, अत्यधिक दायित्व, वा अन्य वित्तीय/प्रचालन सम्बन्धी चुनौतीहरू — र वित्तीय विवरणमा व्यवस्थापनद्वारा यससम्बन्धी खुलासाहरू पर्याप्त रूपमा गरिएको छ भने, लेखापरीक्षकले “निकायको निरन्तरता सम्बन्धी सारभूत अनिश्चितता” शीर्षक अन्तर्गत लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा छुट्टै खण्ड समावेश गर्नुपर्दछ (NSA 570, अनुच्छेद 23)।

उक्त खण्डमा सो अनिश्चिततालाई स्पष्ट रूपमा उल्लेख गर्नुपर्दछ, प्रयोगकर्ताहरूलाई सम्बन्धित खुलासामा ध्यान दिन मार्गदर्शन गर्नुपर्दछ, र सो अनिश्चितताको वित्तीय विवरणमा पर्ने सम्भावित प्रभावलाई प्रस्ट्याउनुपर्दछ ।

कैफियत सहितको राय वा विपरीत राय:

यदि व्यवस्थापनद्वारा प्रस्तुत गरिएको Going Concern सम्बन्धी खुलासा अपर्याप्त, अस्पष्ट वा भ्रामक छ भने, लेखापरीक्षकले NSA 705 (Revised) को मार्गदर्शन अनुसार संशोधित राय दिनुपर्दछ।

- ✓ यदि उक्त अपर्याप्त खुलासा सारभूत (material) छ तर व्यापक नभएको (not pervasive) छ भने, लेखापरीक्षकले कैफियत सहितको राय (Qualified Opinion) दिनुपर्दछ।
- ✓ तर यदि उक्त अपर्याप्तता सारभूत र व्यापक दुवै (material and pervasive) छ भने, लेखापरीक्षकले विपरीत राय (Adverse Opinion) दिनुपर्दछ।

राय व्यक्त गर्न नसकिने स्थिति:

कहिलेकाहीँ दुर्लभ परिस्थितिहरूमा, यदि लेखापरीक्षकले निकायको निरन्तरता क्षमताको मूल्याङ्कन गर्न आवश्यक पर्ने पर्याप्त र उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाणहरू प्राप्त गर्न असमर्थ हुन्छन् भने, लेखापरीक्षकले राय व्यक्त गर्न नसकिने स्थिति (Disclaimer of Opinion) मा पुग्न सक्छन् (NSA 570, अनुच्छेद 25 र NSA 705, अनुच्छेद 9)।

- ✓ यस अवस्थामा, लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा लेखापरीक्षकले Going Concern को आधार उपयुक्त छ कि छैन भन्ने विषयले निष्कर्षमा पुग्न असमर्थ रहेको स्पष्ट रूपमा उल्लेख गर्नुपर्दछ।

४. सारभूतताको निर्धारण (Calculation of Materiality)

लेखापरीक्षणको योजना र कार्य सम्पादन गर्दा NSA 320 को मार्गदर्शन अनुसार, लेखापरीक्षकको मुख्य उद्देश्य भनेको वित्तीय विवरणमा हुने सम्भावित सारभूत गलत प्रस्तुती (material misstatements) लाई स्वीकार्य लेखापरीक्षण

जोखिम (acceptable audit risk) भित्र राख्ने गरी सारभूतता (materiality) को निर्धारण गर्नु हो। यसले लेखापरीक्षण कार्यको दायरा, प्रकृति, समयावधि, र विस्तृततामा प्रभाव पार्दछ।

ISA 320 का आधारमा सारभूतता तीन प्रमुख प्रकारमा निर्धारण गरिन्छ:

क) वित्तीय विवरणको समग्रको लागि सारभूतता (Overall Materiality):

यो लेखापरीक्षकले सम्पूर्ण वित्तीय विवरणमा कति मात्रामा त्रुटि वा गलत प्रस्तुती भएमा प्रयोगकर्ताको निर्णयमा प्रभाव पार्न सक्छ भन्ने आधारमा निर्धारण गरिन्छ।

- साधारणतया, यो एउटा आधार (benchmark) मा आधारित हुन्छ, जस्तै:
  - लाभमा आधारित संस्था भएमा: कर-पश्चात लाभ (Profit after tax) को 5–10%
  - कुल आमदानी (Revenue) को 0.5–1%
  - कुल सम्पत्ति (Total assets) को 1–2%
- यस सारभूतताले लेखापरीक्षणको समग्र योजना तय गर्न सहयोग पुर्याउँछ।

ख) कार्यगत सारभूतता (Performance Materiality):

- यो त्यस सारभूतताको स्तरभन्दा कम निर्धारण गरिन्छ जुन लेखापरीक्षकले समग्र वित्तीय विवरणको लागि निर्धारण गरेका हुन्छन्।
- यसको उद्देश्य भनेको लेखापरीक्षकलाई:
  - थोरै त्रुटिहरूको मिलेर ठूलो गलत प्रस्तुती नहोस् भनेर सुनिश्चित गर्नु, र
  - लेखापरीक्षणको जोखिम कम गर्न सहयोग पुऱ्याउनु हो ।

उच्च जोखिम स्तर (प्रतिशत)	मध्यम जोखिम स्तर (प्रतिशत)	न्यूनजोखिम स्तर (प्रतिशत)
५०	६२.५	७५

कार्यगत सारभूतता	समग्र सारभूतताको .....% = ...
------------------	---------------------------------

५. व्यापकता

व्यापक (Pervasive) – NSA 705 को सन्दर्भमा

"व्यापक" भन्ने शब्द लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा गलत प्रस्तुतिहरू वा लेखापरीक्षण प्रमाणको अभाव को सन्दर्भमा प्रयोग गरिन्छ, जसले लेखापरीक्षकको विचारमा वित्तीय विवरणहरूका सम्पूर्ण पक्षहरूमा महत्वपूर्ण प्रभाव पार्न सक्छ।

ISA 705 अनुसार, कुनै गलत प्रस्तुति वा लेखापरीक्षण प्रमाणको अभाव "व्यापक" ठहरिन सक्ने अवस्था यसप्रकार छन्:

- (क) गलत प्रस्तुति वा लेखापरीक्षण सीमितता केवल विशेष खाताहरू वा तत्वहरूमा मात्र सीमित नभएको,
- (ख) यदि सीमित भए पनि, वित्तीय विवरणको महत्वपूर्ण भागलाई प्रतिनिधित्व गर्ने वा प्रभाव पार्ने,
- (ग) प्रयोगकर्ताहरूले वित्तीय विवरण बुझ्नका लागि आधारभूत हुने खुलासाहरूसँग सम्बन्धित हुने ।

६. दृढोक्ति वा दाबीहरू (Assertions)

लेखापरीक्षणमा आधारित दाबीहरू (Assertions) भन्नाले वित्तीय विवरणहरूमा रहेको प्रत्येक विवरण वा लेनदेनको विश्वसनीयता र सत्यतामा लेखापरीक्षकले ध्यान दिनुपर्ने मुख्य पक्षहरूलाई जनाउँछ। यस्ता दाबीहरूमा लेनदेनहरू वास्तविक र अधिकृत छन् (अस्तित्व र अधिकार), वित्तीय विवरणमा समावेश गरिएका सबै विवरणहरू पूरै समेटिएका छन् (पूर्णता), यिनीहरू सही अवधिमा र सही मूल्यमा देखाइएको छ (समयसीमा र मूल्याङ्कन), यिनको वर्गीकरण सही तरिकाले गरिएको छ (वर्गीकरण), र यिनीहरू सही रूपमा प्रस्तुत र खुलासा गरिएका छन् (प्रस्तुतीकरण र खुलासा)। यी दाबीहरूको लेखापरीक्षण प्रमाणद्वारा पुष्टि गरी लेखापरीक्षकले वित्तीय विवरणको विश्वसनीयता सम्बन्धी निष्कर्ष दिन्छन् ।

लेखापरीक्षण दाबीहरू (Assertions), उदाहरणहरू, र लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा प्रभाव

दाबी (Assertion)	व्याख्या	उदाहरण	लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा प्रभाव
Existence / अस्तित्व	वित्तीय विवरणमा देखाइएको सम्पत्ति, दायित्व वा कारोबारहरू वास्तवमै अवस्थित छन्।	गोदाममा देखाइएको रु ५० लाख बराबरको स्टक वास्तवमा छैन।	लेखापरीक्षकले Qualified Opinion वा यदि ठूलो असर भएमा Adverse Opinion दिन सक्छन्।
Completeness / पूर्णता	सबै सम्बन्धित कारोबार वा विवरणहरू समावेश गरिएका छन्।	संस्थाले प्राप्त गरेको केही आम्दानी विवरणमा समावेश नगरेको पाइयो।	त्रुटिको महत्वअनुसार Qualified Opinion वा Adverse Opinion आउन सक्छ।
Accuracy / शुद्धता	विवरणहरू सही परिमाणमा र गणनात्मक रूपमा ठिक छन्।	बिक्री आम्दानी रु १०.५ लाख भनेर लेखिएको छ तर वास्तविकमा रु १०.०५ लाख मात्र हो ।	यदि वित्तीय विवरणमा सारभुत गलत प्रस्तुति प्रभाव पार्छ भने Qualified Opinion आउन सक्छ ।

Valuation / मूल्याङ्कन	सम्पत्ति वा दायित्वहरू उचित मूल्यमा देखाइएको छ।	स्टकको मूल्य बजार मूल्यभन्दा अत्यधिक देखाइएको छ।	Qualified Opinion वा Emphasis of Matter Paragraph राखिन्छ।
Rights and Obligations / अधिकार र दायित्व	सम्पत्ति वा दायित्वहरू संस्थासँग कानुनी रूपमा सम्बन्धित छन्।	वित्तीय विवरणमा देखाइएको भवन संस्थाको नाममा नभएर तेस्रो पक्षको नाममा छ।	Disclaimer of Opinion वा Qualified Opinion दिन सक्छन्।
Cut-off / समयसीमा सम्बन्धी	कारोबारहरू सहि लेखा अवधिमा अभिलेख गरिएका छन्।	असार अन्त्यको बिक्री साउन महिनामा मात्र अभिलेख गरिएको।	Qualified Opinion दिन सक्छन्।
Presentation and Disclosure / खुलासा र प्रस्तुतिकरण	विवरणहरू स्पष्ट रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ र आवश्यक प्रस्तुतिकरण गरिएको छ।	कम्पनीसँग ठूला कानुनी दायित्वहरू छन् तर प्रस्तुतिकरण गरिएको छैन।	Qualified Opinion वा Emphasis of Matter उल्लेख गर्नुपर्छ।
Classification / वर्गीकरण	कारोबारहरू उपयुक्त खातामा वर्गीकृत गरिएका छन्।	दीर्घकालीन ऋणलाई चालू दायित्वमा राखिएको छ।	Qualified Opinion दिन सक्छन्।

७. वित्तीय विवरणमा राय बनाउने आधार

७.१ लेखापरीक्षकले वित्तीय विवरणहरूमा आफ्नो राय संस्थालाई लागू हुने वित्तीय प्रतिवेदनको आधारशिला (Applicable Financial Reporting Framework) अनुरूप तयार गरिएको छ कि छैन भन्ने मूल्याङ्कनको आधारमा दिनुपर्दछ। राय बनाउँदा लेखापरीक्षकले वित्तीय विवरणहरूमा सबै सारभूत पक्षहरू उचित रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ वा छैन भन्ने सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।

७.२ वित्तीय विवरणहरूमा राय दिनुअघि लेखापरीक्षकले जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत गलत विवरणहरू (material misstatements) रहेका छैनन् भन्नेबारे उचित आश्वासन (reasonable assurance) प्राप्त गर्नुपर्दछ। यस निष्कर्षमा पुग्नका लागि लेखापरीक्षकले निम्न बुँदाहरू विचार गर्नुपर्दछः

(क) लेखापरीक्षणका लागि पर्याप्त र उपयुक्त प्रमाणहरू प्राप्त भएको छ वा छैन,

(ख) नसुधारिएका गलत विवरणहरू एकल रूपमा वा समग्रमा सारभूत छन् वा छैनन्, र

(ग) अनुच्छेद ७.३ देखि ७.६ सम्ममा उल्लिखित प्रस्तुतिकरण र खुलासासम्बन्धी मूल्याङ्कनहरू।

७.३ लेखापरीक्षकले वित्तीय विवरणहरू वित्तीय प्रतिवेदनको आधारशिलासँग अनुरूप छन् कि छैनन् भन्ने मूल्याङ्कन गर्नुपर्दछ। मूल्याङ्कनमा लेखा नीतिहरू, लेखा अभ्यासका गुणात्मक पक्षहरू तथा व्यवस्थापनका निर्णयहरूमा सम्भावित पूर्वाग्रह (bias) का सूचकहरूलाई समेत विचार गर्नुपर्दछ।

७.४ अनुच्छेद ७.३ अनुसार लेखापरीक्षकले देहायका पक्षहरू मूल्याङ्कन गर्नुपर्दछः

(क) लेखा नीतिहरू स्पष्ट, बुझ्नयोग्य र उपयुक्त रूपमा प्रस्तुतिकरण गरिएको छ वा छैन,

(ख) ती नीतिहरू प्रतिवेदनको आधारशिलसँग मेल खाने र उपयुक्त छन् वा छैनन्,

(ग) लेखा अनुमान र तिनसँग सम्बन्धित खुलासाहरू यथोचित छन् वा छैनन्,

(घ) सम्बद्ध पक्षसँगको कारोवारहरू लागू हुने मापदण्डअनुसार सही रूपमा लेखाङ्कन, खुलासा, र प्रस्तुतिकरण गरिएको छ वा छैन,

(ङ) वित्तीय विवरणहरूमा प्रस्तुत गरिएको जानकारी **सान्दर्भिक, भरपर्दो, तुलनायोग्य, र बुझ्न योग्य** छन् वा छैनन्,

(अ) आवश्यक सम्पूर्ण जानकारी समावेश गरिएको छ वा छैन,

(आ) जानकारीलाई उपयुक्त रूपमा वर्गीकृत र प्रस्तुत गरिएको छ वा छैन,

(इ) जानकारीले पाठकमा भ्रम उत्पन्न गर्ने गरी अनावश्यक वा अस्पष्ट विवरण समावेश गरिएको छ वा छैन,

(च) वित्तीय विवरणहरूले लक्षित प्रयोगकर्तालाई सारभूत घटनाहरू र कारोवारहरूको प्रभाव बुझ्न पर्याप्त खुलासा प्रदान गरेको छ वा छैन,

(छ) प्रयोग गरिएको शब्दावली र प्रत्येक विवरणको शीर्षक **उपयुक्त** छ वा छैन ।

७.५: यदि वित्तीय विवरणहरू **true and fair presentation basis** मा तयार गरिएका छन् भने लेखापरीक्षकले वित्तीय विवरणहरूले सही र यथार्थ प्रस्तुति (true and fair view) दिएको छ वा छैन भन्ने पेशागत मूल्याङ्कन गर्नुपर्दछ। यस मूल्याङ्कनमा निम्न विषयहरू समेटिनुपर्दछः

(क) वित्तीय विवरणहरूको समग्र प्रस्तुति, ढाँचा, र विषयवस्तु,

(ख) कारोबार र घटनाहरूको **सही प्रतिनिधित्व**, जसले वास्तविक वित्तीय स्थिति प्रतिबिम्बित गर्दछ,

(ग) समग्रमा वित्तीय विवरणले प्रयोगकर्ताहरूलाई सारभूत निर्णय लिन पर्याप्त **प्रस्तुतिकरण र खुलासा** गरेको छ वा छैन भन्ने कुरामा लेखापरीक्षकको पेशागत निर्णय।

७.६: लेखापरीक्षकले वित्तीय विवरणमा प्रयोग गरिएको वित्तीय प्रतिवेदनको आधारशिलालाई **उचित रूपमा सन्दर्भ गरिएको वा वर्णन गरिएको** छ वा छैन भन्ने मूल्याङ्कन गर्नुपर्दछ। यदि आधारशिलाको प्रयोग वा वर्णन अस्पष्ट छ भने, NSA 705 बमोजिम रायमा संशोधन आवश्यक हुन सक्छ ।

स्वतन्त्र लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन – कैफियत सहितको राय (Unqualified Opinion)

राय

हामीले एविसि कम्पनी लिमिटेड (यस पछि “कम्पनी” भनिएको वा निकाय भनिएको) को यसै साथ संलग्न २०८१ आषाढ ३१ मितिको वित्तीय अवस्थाको विवरण, सो मितिमा समाप्त भएको आर्थिक वर्षको समग्र आयको विवरण, सो मितिमा समाप्त भएको वर्षका लागि नगद प्रवाहको विवरण, इक्यूटीमा भएको परिवर्तन र प्रमुख लेखा नीतिहरूको सारांश सहित लेखा सम्बन्धी टिप्पणीहरूको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरेका छौं (यी प्रतिवेदनका नामहरूलाई उपयुक्त शीर्षकहरूराखी प्रतिस्थापन गर्न सकिने)।

हाम्रो रायमा निकायको संलग्न वित्तीय विवरणहरूले मिति २०८१ आषाढ ३१ को वित्तीय स्थितिको विवरण तथा सो मितिमा अन्त्य भएको आर्थिक वर्षको वित्तीय कार्यसम्पादन नतिजा र नगद प्रवाह विवरण [लागू गरिने वित्तीय

प्रतिवेदनको आधारशिला अनुसार] “सबै सारभूत पक्षहरूमा उचित रूपमा प्रस्तुत गर्छन्” वा “सही र यथार्थ चित्रण गर्दछन्” ।

रायको आधार

हामीले हाम्रो लेखापरीक्षण निकायहरूको वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षणको लागि नेपाल लेखापरीक्षणमान (NSAs) अनुसार सम्पन्न गरेका छौं । नेपाल लेखापरीक्षणमान अन्तर्गत हाम्रो जिम्मेवारीहरू थप रूपमा हाम्रो प्रतिवेदनको वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षणका लागि लेखापरीक्षकको जिम्मेवारीहरू खण्डमा वर्णन गरिएको छ । हामी (निकाय) सँग स्वतन्त्र छौं, जुन हाम्रो वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षणका लागि (क्षेत्राधिकार) मा लागू हुने नैतिक आवश्यकताहरू अनुसार हुन्छ, र यी आवश्यकताहरू अनुसार हामीले हाम्रा अन्य नैतिक जिम्मेवारीहरू पूरा गरेका छौं । हामीलाई विश्वास छ कि प्राप्त गरिएको लेखापरीक्षण प्रमाण पर्याप्त र उपयुक्त छ जसले हाम्रो रायको लागि आधार प्रदान गर्दछ ।

वित्तीय विवरणहरू प्रति व्यवस्थापन को उत्तरदायित्व

व्यवस्थापन वित्तीय विवरणहरूको तयारी र उचित प्रस्तुति को लागि जिम्मेवार हुन्छ जुन लागू हुने वित्तीय प्रतिवेदनको आधारशिला अनुसार हुन्छ, र त्यस्ता आन्तरिक नियन्त्रणको जिम्मेवारी लिन्छ जुन व्यवस्थापन ले वित्तीय विवरणहरूलाई सारभूत गलत प्रस्तुति चाहे यो जालसाजी वा गल्तीका कारण मुक्त राख्नको लागि आवश्यक ठान्छन् ।

वित्तीय विवरणहरूको तयारी गर्दा, यदि [व्यवस्थापन] ले निकाय लाई बन्द गर्ने वा सञ्चालन समाप्त गर्ने मनसाय राख्दैन भने, वा अन्य कुनै यथार्थपरक विकल्प छैन भने [व्यवस्थापन] को जिम्मेवारी निकाय को अविछिन्नता क्षमताको मूल्यांकन गर्नु हो, अविछिन्नताको आधारमा लेखा प्रणाली प्रयोग गर्नु हो र आवश्यक अनुसार अविछिन्नता सम्बन्धी विषयहरूको खुलासा गर्नु हो ।

वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षणका लागि लेखापरीक्षकको जिम्मेवारीहरू

हाम्रा उद्देश्यहरू वित्तीय विवरणहरू समग्र रूपमा सारभूत प्रस्तुति चाहे यो जालसाजी वा गल्तीको कारण बाट मुक्त छन् कि छैन भन्ने बारेमा उचित आश्वास्तता प्राप्त गर्नु हो, र हाम्रा राय समावेश भएको लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन जारी गर्नु हो। उचित आश्वासन एक उच्च स्तरको आश्वासन हो, तर नेपाल लेखापरीक्षणमान अनुसार सम्पन्न गरिने लेखापरीक्षणले सधैं सारभूत गलत प्रस्तुति पत्ता लगाउने सुनिश्चितता गर्दैन । गलत प्रस्तुतिहरू जालसाजी वा गल्तीबाट उत्पन्न हुन सक्छन् र यदि, एकल वा संयुक्त रूपमा, यी वित्तीय विवरणहरूका आधारमा प्रयोगकर्ताहरूका आर्थिक निर्णयहरूलाई प्रभाव पार्न सक्ने सम्भावना राख्दछन् भने, तिनीहरूलाई सारभूत मानिन्छ ।

नेपाल लेखापरीक्षणमान अनुसारको लेखापरीक्षणको रूपमा, हामी पेशागत ठहरको अभ्यास गर्छौं र लेखापरीक्षणको सम्पूर्ण प्रक्रियामा पेशागत संशयतालाई कायम राख्छौं । हामी थप रूपमा:

- वित्तीय विवरणहरूको सारभूत गलत प्रस्तुति चाहे यो जालसाजी वा गल्तीको कारण होस् सो जोखिमलाई पहिचान र मूल्यांकन गर्नु, ती जोखिमहरूको प्रतिवेदन गर्नको लागि लेखापरीक्षण विधिहरूको तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नु, र हाम्रो रायको आधार प्रदान गर्नको लागि पर्याप्त उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त गर्नु । मिलिभगत, ठगी, जानाजानी गलत गर्ने, गलत प्रतिनिधित्व वा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको अतिक्रमण

समावेश हुने भएकोले गल्तीहरु भन्दा जालसाजीबाट हुने सारभूत गलत प्रस्तुतिहरुको पहिचान नलाग्ने जोखीम अधिक रहन्छ ।

- कम्पनीको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको प्रभावकारीता सम्बन्धि राय व्यक्त गर्ने उद्देश्य नभई, लेखापरीक्षण प्रक्रियाहरु तर्जुमा गर्नका लागि लेखापरीक्षणमा प्रासंगिक हुने निकाय को आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको बारेमा जानकारी प्राप्त गर्दछौं ।
- व्यवस्थापनले प्रयोग गरेका लेखा नीतिहरुको औचित्य, लेखा अनुमानको व्यावहारिकता तथा लेखा सम्बन्धि खुलासाहरुको मूल्याङ्कन गर्दछौं ।
- व्यवस्थापनले प्रयोग गरेको व्यवसायको निरन्तरतामा आधारित लेखा नीतिको औचित्यता तथा प्राप्त लेखापरीक्षण प्रमाणको आधारमा कुनै घटना वा अवस्थाहरूसँग सम्बन्धित सारभूत अनिश्चितताको कारणले कम्पनीको व्यवसायिक निरन्तरताको क्षमतामा उल्लेख्य शङ्का उत्पन्न गर्न सक्ने अवस्थामा तथा यदि हामीले सारभूत अनिश्चितता रहेको निष्कर्ष निकालेमा, लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा वित्तीय विवरणको सम्बन्धित खुलासा उपर ध्यानाकृष्ट गर्नुपर्दछ वा यदि ती खुलासा अपर्याप्त भएमा, हाम्रो राय परिमार्जन गर्नुपर्दछ। हाम्रो निष्कर्ष लेखापरीक्षण प्रतिवेदन मितिसम्म प्राप्त लेखापरीक्षण प्रमाणमा आधारित रहेको हुन्छ। तथापी भविष्यका घटना तथा अवस्थाहरुले कम्पनी अविच्छिन्न निकायको रूपमा नरहन सक्दछ ।
- वित्तीय विवरणको समग्र प्रस्तुतीकरण ढाँचा र खुलासा सहितको विषयवस्तु तथा अन्तर्निहित कारोवार एवं घटनाहरुलाई वित्तीय विवरणमा सही र यथार्थ रूपमा प्रस्तुतिकरण गरे नगरेको मूल्याङ्कन गर्दछौं ।

हामीले वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन तथा शासकीय भूमिका बहन गर्ने जिम्मेवार व्यक्तिहरुलाई अन्य विषयका अतिरिक्त, लेखापरीक्षण कार्ययोजना, समय तालिका र महत्वपूर्ण लेखापरीक्षण खोजहरु लगायत कम्पनीको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीमा रहेको महत्वपूर्ण कमी कमजोरीहरुको जानकारी गराउदछौं ।

यदि कानून वा नियमाकीय निकायले विशेष रूपमा अन्य रिपोर्टिङ जिम्मेवारीहरु उल्लेख गरेको छैन भने, 'अन्य कानुनी तथा नियामक आवश्यकतासम्बन्धी प्रतिवेदन' अनुच्छेद लागू हुँदैन ।

लेखापरीक्षण फर्मको नाम, लेखापरीक्षकको व्यक्तिगत नाम, वा विशेष क्षेत्राधिकारको लागि उपयुक्त रहेको दुवैको हस्ताक्षर

लेखापरीक्षकको ठेगाना: लेखापरीक्षकले अभ्यास गर्ने क्षेत्राधिकारको स्थानको नाम

मिति: लेखापरीक्षकले वित्तीय विवरणहरुको राय दिनको लागि पर्याप्त उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त गरेको मितिबाट अधिको मिति राख्न नहुने, जसमा देहायका प्रमाण समावेश गर्नुपर्छ :

(अ) वित्तीय विवरणहरुलाई समेट्ने सबै विवरण र खुलासाहरु तयार गरिएका छन्; र

(आ) मान्यता प्राप्त अधिकार भएका व्यक्तिहरुले ती वित्तीय विवरणहरुको जिम्मेवारी लिएको प्रमाण दिएका छन् ।

८. परिमार्जित रायहरू (Modified Opinions)

लेखापरीक्षकको रायमा परिमार्जन (Modification) गर्नुपर्ने अवस्था, परिमार्जित रायहरूको स्वरूप तथा तिनको प्रस्तुति (Structure and Content) निम्नानुसार हुनेछः

८.१ परिमार्जित राय दिनुपर्ने अवस्था (Circumstances Requiring a Modified Opinion):

लेखापरीक्षकले लेखापरीक्षकको प्रतिवेदनमा राय परिमार्जन गर्नुपर्छ जबः

(क) लेखापरीक्षकले प्राप्त लेखापरीक्षण प्रमाणहरूका आधारमा निष्कर्ष निकाल्छन् कि वित्तीय विवरणहरूमा सारभूत गलत विवरण (Material Misstatement) छ; वा

(ख) लेखापरीक्षक समग्रमा वित्तीय विवरणहरू सारभूत गलत विवरणको प्रस्तुतीकरणबाट मुक्त छन् भन्ने निष्कर्षमा पुग्न पर्याप्त तथा उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाणहरू प्राप्त गर्न असमर्थ हुन्छन् (Limitation of Scope)।

८.२ परिमार्जित रायको प्रकारहरू (Types of Modified Opinions):

लेखापरीक्षकले परिमार्जित राय दिने क्रममा तल उल्लेखितमध्ये उपयुक्त रायको चयन गर्नुपर्दछः

क) **कैफियत सहितको राय (Qualified Opinion):** जब गलत विवरण वा प्रमाण नपुगाइको प्रभाव सारभूत भए पनि वित्तीय विवरणहरूको समग्रमा प्रभाव पार्ने स्तरसम्म पुग्दैन।

(ख) **विपरीत राय (Adverse Opinion):** जब लेखापरीक्षकको निष्कर्षमा आएको गलत विवरण अत्यन्तै सारभूत र सर्वव्यापी (Pervasive) हुन्छ।

(ग) **राय अस्वीकार (Disclaimer of Opinion):** जब लेखापरीक्षक पर्याप्त र उपयुक्त प्रमाण प्राप्त गर्न असमर्थ हुन्छन् र ती प्रमाणको अभावले वित्तीय विवरणहरूमा सर्वव्यापी असर पार्छ।

८.३ प्रतिवेदनको प्रस्तुति (Presentation in Auditor's Report):

राय परिमार्जन गर्दा लेखापरीक्षकले लेखापरीक्षकको प्रतिवेदनमा तलका विषयहरू सुनिश्चित गर्नुपर्छः

(क) रायको आधार खण्ड (Basis for Opinion Paragraph) लाई "कैफियत सहितको रायको आधार", "विपरीत रायको आधार" वा "राय अस्वीकारको आधार" शीर्षकमा परिमार्जन गर्नुपर्दछ।

(ख) उक्त खण्डमा राय परिमार्जन गर्नु पर्ने कारणहरूको स्पष्ट विवरण समावेश गर्नुपर्छ, जसमा सम्बन्धित वित्तीय विवरणहरूमा भएको गलत विवरण वा लेखापरीक्षण प्रमाणको अभावसम्बन्धी व्याख्या उल्लेख गर्नुपर्छ।

(ग) राय खण्डमा लेखापरीक्षकले चयन गरेको परिमार्जित राय स्पष्ट रूपमा उल्लेख गर्नुपर्छ (Qualified Opinion, Adverse Opinion, अथवा Disclaimer of Opinion) ।

परिमार्जनको कारण बनेको विषयवस्तुको प्रकृति	वित्तीय विवरणहरूमा प्रभाव वा सम्भावित प्रभावहरूको व्यापकताबारे लेखापरीक्षकको पेशागत ठहर	सारभूत तर व्यापक नहुनु (Material but not Pervasive)	सारभूत र व्यापक (Material and Pervasive)
वित्तीय विवरणहरू सारभूत रूपमा गलत विवरणयुक्त छन्	लेखापरीक्षकको निष्कर्षमा वित्तीय विवरणहरूमा गलत विवरण छ	कैफियत सहितको राय (Qualified Opinion)	विपरीत राय (Adverse Opinion)
पर्याप्त उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त गर्न असमर्थता	लेखापरीक्षकले आवश्यक प्रमाणहरू प्राप्त गर्न सकेन	कैफियत सहितको राय (Qualified Opinion)	राय दिन अस्वीकार (Disclaimer of Opinion)

रायका स्वरूपहरू	उचित प्रस्तुति आधारशिला (Fair Presentation Framework)	परिपालन आधारशिला (Compliance Framework)
कैफियत सहितको राय	“हाम्रो रायमा, कैफियत सहितको रायको आधार खण्डमा वर्णन गरिएका (प्रभाव वा सम्भावित प्रभावहरू) बाहेक, संलग्न वित्तीय विवरणहरूले सबै सारभूत पक्षहरूमा उचित रूपमा प्रस्तुत गर्दछन्।”	“कैफियत सहितको रायको आधार खण्डमा वर्णन गरिएका विषयवस्तुको प्रभाव वा सम्भावित प्रभावहरू बाहेक, संलग्न वित्तीय विवरणहरू सबै सारभूत पक्षहरूमा तयार गरिएको छ।”
विपरीत राय	“संलग्न वित्तीय विवरणहरूले लागू गरिने वित्तीय प्रतिवेदनका आधारशिला अनुसार सही र यथार्थ चित्रण गर्दैन।”	“संलग्न वित्तीय विवरणहरू लागू गरिने आधारशिला अनुसार तयार गरिएको छैन।”
रायको अस्वीकार	“हामी संलग्न वित्तीय विवरणहरूमा कुनै राय व्यक्त गर्न असमर्थ छौं। राय अस्वीकारको आधार खण्डमा वर्णन गरिएका विषयवस्तुको महत्वका कारण, हामीले वित्तीय विवरणहरूमा राय दिन पर्याप्त प्रमाण प्राप्त गर्न असमर्थ भएका हौं।”	

क) कैफियत सहितको राय (Qualified Opinion)

..... कम्पनी लिमिटेडको वित्तीय विवरण उपर स्वतन्त्र लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन
कैफियत सहितको राय

हामीले ..... कम्पनी लिमिटेडको (यस पछि “कम्पनी” भनिएको) को यसै साथ संलग्न २०८१ आषाढ ३१ मितिको वासलात, सो मितिमा समाप्त भएको आर्थिक वर्षको नाफा नोक्सानी हिसाब, नाफा नोक्सान बाडफाँड हिसाब, नगद प्रवाह विवरण, इक्युटीमा भएको परिवर्तन र प्रमुख लेखा नीतिहरु तथा लेखा सम्बन्धी टिप्पणीहरुको (यस पछि समग्रमा वित्तीय विवरणहरु भनिएको) लेखापरीक्षण सम्पन्न गरेका छौं ।

कैफियत सहितको रायका आधार

हामीले हाम्रो लेखापरीक्षण निकायहरूको वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षणको लागि नेपाल लेखापरीक्षणमान (NSAs) अनुसार सम्पन्न गरेका छौं । नेपाल लेखापरीक्षणमान अन्तर्गत हाम्रो जिम्मेवारीहरू थप रूपमा हाम्रो प्रतिवेदनको वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षणका लागि लेखापरीक्षकको जिम्मेवारीहरू खण्डमा वर्णन गरिएको छ । हामी (निकाय) सँग स्वतन्त्र छौं, जुन हाम्रो वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षणका लागि (क्षेत्राधिकार) मा लागू हुने नैतिक आवश्यकताहरू अनुसार हुन्छ, र यी आवश्यकताहरू अनुसार हामीले हाम्रा अन्य नैतिक जिम्मेवारीहरू पूरा गरेका छौं । हामीलाई विश्वास छ कि प्राप्त गरिएको लेखापरीक्षण प्रमाण पर्याप्त र उपयुक्त छ जसले हाम्रो रायको लागि आधार प्रदान गर्दछ ।

व्यवस्थापन वित्तीय विवरणहरूको तयारी र उचित प्रस्तुति को लागि जिम्मेवार हुन्छ जुन लागू हुने वित्तीय प्रतिवेदनको आधारशिला अनुसार हुन्छ, र त्यस्ता आन्तरिक नियन्त्रणको जिम्मेवारी लिन्छ जुन व्यवस्थापन ले वित्तीय विवरणहरूलाई सारभूत गलत प्रस्तुति चाहे यो जालसाजी वा गल्तीका कारण मुक्त राख्नको लागि आवश्यक ठान्छन्।

संचालक समिति कम्पनीको वित्तीय सम्प्रेषण प्रक्रियाको रेखदेखको लागि जिम्मेवारी छ ।

हाम्रा उद्देश्यहरू वित्तीय विवरणहरू समग्र रूपमा सारभूत प्रस्तुति चाहे यो जालसाजी वा गल्तीको कारण बाट मुक्त छन् कि छैन भन्ने बारेमा उचित आश्वासनता प्राप्त गर्नु हो, र हाम्रा राय समावेश भएको लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन जारी गर्नु हो। उचित आश्वासन एक उच्च स्तरको आश्वासन हो, तर नेपाल लेखापरीक्षणमान अनुसार सम्पन्न गरिने लेखापरीक्षणले सधैं सारभूत गलत प्रस्तुति पत्ता लगाउने सुनिश्चितता गर्दैन। गलत प्रस्तुतिहरू जालसाजी वा गल्तीबाट उत्पन्न हुन सक्छन् र यदि, एकल वा संयुक्त रूपमा, यी वित्तीय विवरणहरूका आधारमा प्रयोगकर्ताहरूका आर्थिक निर्णयहरूलाई प्रभाव पार्न सक्ने सम्भावना राख्दछन् भने, तिनीहरूलाई सारभूत मानिन्छ।

नेपाल लेखापरीक्षणमान अनुसारको लेखापरीक्षणको रूपमा, हामी पेशागत ठहरको अभ्यास गर्छौं र लेखापरीक्षणको सम्पूर्ण प्रक्रियामा पेशागत संशयतालाई कायम राख्छौं। हामी थप रूपमा:

- वित्तीय विवरणहरूको सारभूत गलत प्रस्तुति चाहे यो जालसाजी वा गल्तीको कारण होस् सो जोखिमलाई पहिचान र मूल्यांकन गर्नु, ती जोखिमहरूको प्रतिवेदन गर्नको लागि लेखापरीक्षण विधिहरूको तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नु र हाम्रो रायको आधार प्रदान गर्नको लागि पर्याप्त उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त गर्नु। मिलिभगत, ठगी, जानाजानी गलत गर्ने, गलत प्रतिनिधित्व वा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको अतिक्रमण समावेश हुने भएकोले गल्तीहरू भन्दा जालसाजीबाट हुने सारभूत गलत प्रस्तुतिहरूको पहिचान नलाग्ने जोखिम अधिक रहन्छ।
- कम्पनीको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको प्रभावकारीता सम्बन्धि राय व्यक्त गर्ने उद्देश्य नभई, लेखापरीक्षण प्रक्रियाहरू तर्जुमा गर्नका लागि लेखापरीक्षणमा प्रासंगिक हुने निकाय को आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको बारेमा जानकारी प्राप्त गर्दछौं।
- व्यवस्थापनले प्रयोग गरेका लेखा नीतिहरूको औचित्य, लेखा अनुमानको व्यावहारिकता तथा लेखा सम्बन्धि खुलासाहरूको मूल्याङ्कन गर्दछौं।
- व्यवस्थापनले प्रयोग गरेको व्यवसायको निरन्तरतामा आधारित लेखा नीतिको औचित्यता तथा प्राप्त लेखापरीक्षण प्रमाणको आधारमा कुनै घटना वा अवस्थहरूसँग सम्बन्धित सारभूत अनिश्चितताको कारणले कम्पनीको व्यवसायिक निरन्तरताको क्षमतामा उल्लेख्य शङ्का उत्पन्न गर्न सक्ने अवस्थामा तथा यदि हामीले सारभूत अनिश्चितता रहेको निष्कर्ष निकालेमा, लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा वित्तीय विवरणको सम्बन्धित खुलासा उपर ध्यानाकृष्ट गर्नुपर्दछ वा यदि ती खुलासा अपर्याप्त भएमा, हाम्रो राय परिमार्जन गर्नुपर्दछ। हाम्रो निष्कर्ष लेखापरीक्षण प्रतिवेदन मितिसम्म प्राप्त लेखापरीक्षण प्रमाणमा आधारित रहेको हुन्छ। तथापी भविष्यका घटना तथा अवस्थाहरूले कम्पनी अविच्छिन्न निकायको रूपमा नरहन सक्दछ।
- वित्तीय विवरणको समग्र प्रस्तुतीकरण ढाँचा र खुलासा सहितको विषयवस्तु तथा अन्तर्निहित कारोबार एवं घटनाहरूलाई वित्तीय विवरणमा सही र यथार्थ रूपमा प्रस्तुतिकरण गरे नगरेको मूल्याङ्कन गर्दछौं।

हामीले वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन तथा शासकीय भूमिका बहन गर्ने जिम्मेवार व्यक्तिहरूलाई अन्य विषयका अतिरिक्त, लेखापरीक्षण कार्ययोजना, समय तालिका र महत्वपूर्ण लेखापरीक्षण खोजहरू लगायत कम्पनीको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीमा रहेको महत्वपूर्ण कमी कमजोरीहरूको जानकारी गराउदछौं।

अन्य कानूनी तथा नियामक निकायका आवश्यकता सम्बन्धि प्रतिवेदन

कम्पनी ऐन २०६३ को दफा ११५(३) बमोजिम:

(क) हामीले लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न आवश्यक ठानेका सूचना तथा स्पष्टीकरणहरू पाएका छौं।

(ख) हामीले लेखापरीक्षणमा गरेका श्रेस्ताहरूको आधारमा हाम्रो रायमा, कम्पनीको हिसाब किताब ऐन बमोजिम ठीकसंग राखिएको छ।

(ग) यो प्रतिवेदनसंग सम्बन्धित संलग्न वासलात, आय विवरण, नाफा नोक्सान हिसाब, स्वामित्व अंशमा भएको परिवर्तन विवरण, नगद प्रवाह विवरण र संलग्न अनूसूचिहरू बिमा समितिले तोकेको ढाँचा र तरिका अनुसार तयार गरिनुका साथै कम्पनीले राखेको हिसाब किताब, वाहीखाना, श्रेस्ता र लेखासंग दुरुस्त रहेका छन्।

(घ) हामीले लेखा परीक्षणको समयमा कम्पनीको संचालक समिति वा कुनै प्रतिनिधि वा कुनै कर्मचारीले प्रचलित कानून विपरित कुनै कार्य गरेको वा कम्पनीको सम्पत्ति हिनामिना गरेको वा कम्पनीको हानी नोक्सानी गरे गराएको हाम्रो जानकारीमा आएन।

ख) राय अस्वीकार (Disclaimer of Opinion)

हामीलाई एबीसी कम्पनी (कम्पनी) का वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षण गर्न नियुक्त गरिएको थियो, जसमा वि.सं. २०XX साल असार ३१ गते समाप्त आर्थिक वर्षको लागि वित्तीय स्थिति विवरण, समग्र आय विवरण, इक्विटीमा परिवर्तनको विवरण, नगद प्रवाह विवरण तथा महत्वपूर्ण लेखा नीतिहरूको सारांशसहितका वित्तीय विवरणहरूसमेत समावेश छन्।

हामी कम्पनीका साथसाथै प्रस्तुत गरिएका वित्तीय विवरणहरूमा कुनै राय व्यक्त गर्दैनौं। हाम्रो प्रतिवेदनको “राय अस्वीकार गर्ने आधार” शिर्षकमा वर्णन गरिएका विषयवस्तुहरूको महत्वका कारण, हामी ती वित्तीय विवरणहरूमा लेखापरीक्षण राय दिन पर्याप्त र उचित लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त गर्न असमर्थ भएका छौं।

राय अस्वीकार गर्ने आधार

हामी कम्पनीको लेखापरीक्षकका रूपमा वि.सं. २०XX साल असार ३१ गतेपश्चात मात्र नियुक्त भएका हौं, त्यसैले वर्षको सुरु र अन्त्यमा गरिएको भौतिक सामग्रीको गणना अवलोकन गर्न सकेनौं। हामी वैकल्पिक माध्यमबाट पनि वि.सं. २०XX असार ३१ गतेको सामग्रीको परिमाणबारे विश्वस्त हुन असमर्थ भएका छौं, जुन वित्तीय स्थिति विवरणमा क्रमशः xxx र xxx मा देखाइएको छ।

यसका अतिरिक्त, वि.सं. 20XX साल पुष महिनामा नयाँ कम्प्युटराइज्ड खाताबही प्रणाली (Accounts Receivable System) को सुरुवातसँगै खाताबही (accounts receivable) मा विभिन्न त्रुटिहरू देखापरेका छन्। हाम्रो प्रतिवेदनको मितिसम्म, व्यवस्थापनले प्रणालीका कमजोरीहरू सुधारार्ने र त्रुटिहरू सच्याउने प्रक्रिया जारी राखिरहेको अवस्था रहेको छ। असार ३१, २०XX मा वित्तीय स्थिति विवरणमा उल्लेख गरिएका कुल xxx बराबरका लिनबाँकी हिसावको (accounts receivable) पुष्टि (confirmation) गर्ने वा वैकल्पिक माध्यमबाट प्रमाणित गर्ने प्रयासहरू असफल भएका छन्।

यी विषयवस्तुहरूका कारण, लेखापरीक्षण गरिएको वा नगरेको सामग्री (inventory) तथा खाताबही (accounts receivable) र समग्र आय विवरण, इक्विटीमा परिवर्तनको विवरण तथा नगद प्रवाह विवरणमा पर्ने प्रभावहरूबारे आवश्यक समायोजन (adjustment) आवश्यक छ वा छैन भन्ने निर्धारण गर्न हामी असमर्थ भएका छौं।

वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन तथा सुशासनको जिम्मेवारी बहन गरेकाको उत्तरदायित्व

व्यवस्थापन वित्तीय विवरणहरूको तयारी र उचित प्रस्तुति को लागि जिम्मेवार हुन्छ जुन लागू हुने वित्तीय प्रतिवेदनको आधारशिला अनुसार हुन्छ, र त्यस्ता आन्तरिक नियन्त्रणको जिम्मेवारी लिन्छ जुन व्यवस्थापनले वित्तीय विवरणहरूलाई सारभुत गलत प्रस्तुति चाहे यो जालसाजी वा गल्तीका कारण मुक्त राख्नको लागि आवश्यक ठान्छन्।

वित्तीय विवरणहरूको तयारी गर्दा, यदि [व्यवस्थापन] ले निकाय लाई बन्द गर्ने वा सञ्चालन समाप्त गर्ने मनसाय राख्दैन भने, वा अन्य कुनै यथार्थपरक विकल्प छैन भने [व्यवस्थापन] को जिम्मेवारी निकाय को अविछिन्नता क्षमताको मूल्यांकन गर्नु हो, अविछिन्नताको आधारमा लेखा प्रणाली प्रयोग गर्नु हो र आवश्यक अनुसार अविछिन्नता सम्बन्धी विषयहरूको खुलासा गर्नु हो।

संचालक समिति कम्पनीको वित्तीय सम्प्रेषण प्रक्रियाको रेखादेखाको लागि जिम्मेवारी छ।

वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षणका लागि लेखापरीक्षकको जिम्मेवारीहरू

हाम्रो जिम्मेवारी भनेको नेपाल लेखापरीक्षण मानहरूको पालना गर्दै कम्पनीका वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षण गर्नु र लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन जारी गर्नु हो। तथापि, हाम्रो प्रतिवेदनको “**राय अस्वीकार गर्ने आधार**” शीर्षकमा वर्णन गरिएका विषयवस्तुहरूको कारणले गर्दा, ती वित्तीय विवरणहरूमा लेखापरीक्षण राय दिन पर्याप्त र उचित लेखापरीक्षण प्रमाणहरू प्राप्त गर्न हामी असमर्थ भएका छौं।

हामी [क्षेत्राधिकार] मा लागू हुने वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित नैतिक आवश्यकताहरूको पालना गर्दै कम्पनीबाट स्वतन्त्र छौं, र ती आवश्यकताहरू अनुसार हामीले हाम्रो अन्य नैतिक जिम्मेवारीहरू पनि पूरा गरेका छौं।

ग) Adverse Opinion (विपरित राय)

हामीले ..... कम्पनी लिमिटेडको (यस पछि “कम्पनी” भनिएको) को यसै साथ संलग्न २०८१ आषाढ ३१ मितिको वासलात, सो मितिमा समाप्त भएको आर्थिक वर्षको नाफा नोक्सानी हिसाब, नाफा नोक्सान बाडफाँड हिसाब, नगद प्रवाह विवरण, इक्विटीमा भएको परिवर्तन र प्रमुख लेखा नीतिहरू तथा लेखा सम्बन्धी टिप्पणीहरूको (यस पछि समग्रमा वित्तीय विवरणहरू भनिएको) लेखापरीक्षण सम्पन्न गरेका छौं।

हाम्रो रायमा, हाम्रो विपरित रायको आधार शीर्षकमा उल्लेख गरिएका विषयहरूको महत्वपूर्ण भएका कारण, संलग्न संयुक्त वित्तीय विवरणहरूले समूहको आषाढ ३१, २०XX को मितिसम्मको वित्तीय स्थिति, सो वर्षको लागि भएको वित्तीय प्रदर्शन तथा नगद प्रवाहलाई नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मानहरू (NFRSs) अनुसार यथार्थरूपमा वा निष्पक्ष रूपमा प्रस्तुत गरेका छैनन्।

विपरित रायको आधारको परिच्छेद (Basis for Adverse Opinion):

हामीले प्राप्त गरेको प्रमाणका आधारमा, सम्बन्धित संस्थाले आफ्नो वित्तीय विवरण तयार गर्दा "अविछिन्नताको सिद्धान्त" (Going Concern Assumption) प्रयोग गर्नु उपयुक्त नरहेको देखिन्छ । संस्थाको आर्थिक स्थिति,..... दायित्वहरूको आकार....., तथा वित्तीय व्यवस्थापनको अवस्थाले (बैंक/वित्तीय संस्था द्वारा ऋण नविकरण अस्वीकृत गरिएको अवस्था) संकेत गर्दछ कि संस्था आफ्नो दायित्वहरू समयमै पूरा गर्न असमर्थ हुन सक्छ र आगामी आर्थिक वर्षहरूमा पनि अविछिन्नता कायम राख्न सक्ने सम्भावना न्यून रहेको छ । यस्ता अवस्थामा पनि अविछिन्नताको आधारमा वित्तीय विवरण तयार गरिएकोले, प्रस्तुत वित्तीय विवरणले संस्थाको वास्तविक वित्तीय अवस्था र प्रदर्शनलाई सत्य र निष्पक्ष रूपमा प्रस्तुत गर्न सकेको छैन ।

घा) **Emphasis of Matter (विषयगत जोड)**

लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा रहेको “विषयगत जोड (**Emphasis of Matter**)” अनुच्छेद लेखापरीक्षकले वित्तीय विवरणको समझदारीका लागि अत्यन्त महत्वपूर्ण रहेको कुनै विषयप्रति प्रयोगकर्ताहरूको ध्यानाकर्षण गराउन समावेश गर्ने गर्दछन् यस्ता पक्षहरू वित्तीय विवरणमा यथोचित रूपमा प्रस्तुत वा खुलासा गरिएका हुन्छन्, तर तिनीहरूको महत्वलाई दृष्टिगत गर्दै लेखापरीक्षकले ‘विषयगत जोड’ शीर्षक अन्तर्गत छुट्टै अनुच्छेदमा उल्लेख गर्ने गर्दछन् ।

उद्देश्य:

प्रयोगकर्ताहरूलाई वित्तीय विवरणको पूर्ण समझदारीका लागि महत्वपूर्ण मुद्दाहरूमा ध्यानाकर्षण गराउनु हो, जसमा लेखापरीक्षण रायमा कुनै परिमार्जनको आवश्यकता पर्दैन ।

कहिले समावेश गर्ने:

विषयगत जोडको अनुच्छेद देहायवमोजिमका उदाहरणहरूमा समावेश गर्नुपर्छ :

- ✓ कुनै महत्वपूर्ण अनिश्चितता छ (जस्तै, मुद्दा मामिलाको परिणाम) ।
- ✓ महत्वपूर्ण घटनाहरू वा अवस्थाहरू छन् (जस्तै, निकाय अविछिन्न सन्चालनमा रहने क्षमतामा अनिश्चितता) ।
- ✓ लेखांकन सिद्धान्तमा परिवर्तन भएको छ जसले सामग्री प्रभाव पार्छ ।
- ✓ कुनै महत्वपूर्ण अनुगामी घटनाहरू वित्तीय विवरणमा सही रूपमा खुलासा गरिएका छन् ।

✓ विषयगत जोड अनुच्छेद

✓ हामी वित्तीय विवरणको नोट नं ४ तर्फ ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छौं, जसले (महत्वपूर्ण विषयहरू, जस्तै मुद्दा मामिला वा अविछिन्नताको क्षमता) सम्बन्धित अनिश्चितताहरूलाई वर्णन गर्दछ । यस विषयको कारणले हाम्रो रायमा कुनै परिमार्जन गरिएको छैन ।

अन्य विषय (**An Other Matter**) अनुच्छेद

लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा “अन्य विषय” शीर्षक अन्तर्गत समावेश गरिने अनुच्छेदले त्यस्ता कुराहरूको जानकारी गराउन उद्देश्य गर्दछ जुन वित्तीय विवरणसँग प्रत्यक्ष रूपमा सम्बन्धित नहुँदा पनि लेखापरीक्षण, लेखापरीक्षकका जिम्मेवारीहरू, वा लेखापरीक्षण प्रतिवेदनप्रति प्रयोगकर्ताहरूको समझदारीका लागि सान्दर्भिक हुन्छन्।

उद्देश्य:

वित्तीय विवरणको दायरा बाहिरका तर लेखापरीक्षण वा लेखापरीक्षकका जिम्मेवारीहरू बुझ्न प्रयोगकर्ताहरूका लागि सान्दर्भिक विषयहरूलाई औल्याउन अन्य विषय को अनुच्छेद दिनुपर्छ।

कहिले समावेश गर्ने:

अन्य विषय अनुच्छेदमा समावेश गर्नुपर्ने व्यहोरा देहाय बमोजिम रहेको छ :

- ✓ लेखापरीक्षकले सोही संस्थाका फरक आधारशिलामा प्रस्तुत गरिएका अन्य वित्तीय विवरणहरूमा लेखापरीक्षण प्रतिवेदन पेश गरेको छ भने,
- ✓ लेखापरीक्षकले लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको प्रयोग वा वितरणमा रहेका सीमाहरू व्याख्या गरेको छ।
- ✓ लेखापरीक्षकले कानून, नियमावली, वा अन्य मापदण्डद्वारा आवश्यक कुनै विषयलाई वर्णन गरेको छ, जुन वित्तीय विवरणमा प्रस्तुत गरिएको छैन।

✓ अन्य मामिला

- ✓ हाम्रो प्रतिवेदन विशेष रूपमा व्यवस्थापन, शासनकीय भूमिका बहन गर्ने जिम्मेवार व्यक्तिहरू, र (निर्दिष्ट नियामक निकाय) को जानकारी र प्रयोगका लागि मात्र तयार गरिएको हो। यो प्रतिवेदन यी निर्दिष्ट पक्षहरूबाहेक अन्य कुनै पक्षद्वारा प्रयोग गर्नको लागि उद्देश्य गरिएको होइन र प्रयोग गर्नु हुँदैन।

९. परिदृश्यअनुसारको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

लेखापरीक्षकको रायलाई परिमार्जन गर्नुपर्ने विशेष अवस्थाहरू	कैफियत सहितको राय	विपरीत राय	राय अस्वीकार
शुरु मौज्जात (Opening Balances)			
लेखापरीक्षकले शुरु मौज्जातहरूको सम्बन्धमा पर्याप्त उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त गर्न असमर्थ भएमा।	✓		✓
लेखापरीक्षकले प्राप्त लेखापरीक्षण प्रमाणहरूको आधारमा प्रारम्भिक मौज्जातहरूमा यथार्थपरक रूपमा उल्लेखनीय (सारभूत) गलत विवरण रहेको निष्कर्षमा पुगेको छ, जसले वर्तमान अवधिको वित्तीय विवरणमा समेत उल्लेखनीय असर पार्दछ। उक्त गलत विवरणको	✓	✓	

प्रभाव न त यथोचित रूपमा लेखाङ्कन गरिएको छ, न नै वित्तीय विवरणमा पर्याप्त रूपमा खुलासा गरिएको छ।			
लेखापरीक्षकले प्राप्त लेखापरीक्षण प्रमाणहरूको आधारमा निष्कर्ष निकाल्छन् कि वर्तमान अवधिमा प्रयोग गरिएका लेखा नीतिहरू प्रारम्भिक मौज्जातसँग सम्बन्धित सन्दर्भमा वित्तीय प्रतिवेदनका आधारभूत सिद्धान्तहरूसँग अनुरूप रूपमा लागू गरिएको छैन। साथै, लेखा नीतिमा गरिएको परिवर्तन न त यथोचित रूपमा लेखाङ्कन गरिएको छ, न नै पर्याप्त रूपमा प्रस्तुत वा खुलासा गरिएको छ।	✓	✓	
अघिल्लो अवधिको वित्तीय विवरणहरूमा पूर्ववर्ती लेखापरीक्षकको रायमा गरिएको परिमार्जन वर्तमान अवधिको वित्तीय विवरणहरूसँग अझै प्रासंगिक र सारभुत छ।	✓	✓	✓
कानून र नियमहरूको उल्लंघन (Non-Compliance with Laws and Regulations)			
कानून र नियमहरूको उल्लंघनकानून र नियमहरूको पालनाको उल्लंघन गरेको शंकाबारे पर्याप्त जानकारी प्राप्त गर्न सकिँदैन।	✓		✓
लेखापरीक्षकले पहिचान गरेका वा कानून र नियमहरूको उल्लंघनको शंका गरिएका विषयले वित्तीय विवरणमा सारभूत प्रभाव पारेको छ र वित्तीय विवरणमा उपयुक्त रूपमा समावेश गरिएको छैन भन्ने निष्कर्षमा पुग्छ।	✓	✓	
व्यवस्थापन वा शासकीय भूमिका बहन गर्ने जिम्मेवारीमा रहेका व्यक्तिहरूले लेखापरीक्षकलाई पर्याप्त उपयुक्त लेखापरीक्षक प्रमाण प्राप्त गर्न रोक्दछन् जसले गर्दा वित्तीय विवरणमा सारभुत उल्लंघन भएको छ वा हुन सक्ने संभावना छ भनी मूल्यांकन गर्न असमर्थ हुन्छ।	✓		✓
लेखापरीक्षकले व्यवस्थापन वा शासकीय भूमिका बहन गर्ने जिम्मेवारीमा रहेका व्यक्तिहरू द्वारा नभई परिस्थितिहरूले लगाएको सीमितताका कारण कानून वा नियमहरूको उल्लंघन भएको छ कि छैन भन्ने कुरा निर्धारण गर्न असमर्थ भएको अवस्थामा।	✓		✓
बाह्य समर्थन वा पुष्टिकरण (समर्थनपत्र) (External Confirmation)			
व्यवस्थापनले लेखापरीक्षकलाई बाह्य समर्थन वा पुष्टिकरण अनुरोध पठाउन अनुमति दिन अस्वीकार गरेको निर्णयलाई लेखापरीक्षकले जायज मान्दैन, वा लेखापरीक्षकले वैकल्पिक विधिहरूबाट सान्दर्भिक र विश्वासनीय लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त गर्न असमर्थ हुन्छ।	✓		✓
जिन्सी सामग्री मौज्जात (Inventories)			
लेखापरीक्षकले जिन्सी सामग्री मौज्जातको विद्यमानता र अवस्थाबारे पर्याप्त उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त गर्नका लागि लेखापरीक्षण विधिहरू कार्यान्वयन गर्न सक्दैन।	✓		✓
मुद्दा मामिला र दाबीहरू (Litigations and Claims)			

व्यवस्थापनले लेखापरीक्षकलाई निकायको बाह्र कानूनी सल्लाहकारसँग संचार गर्न वा भेट्नको लागि अनुमति दिन अस्वीकार गर्छ, वा निकायको बाह्र कानूनी सल्लाहकारले सोधपुछको पत्रलाई उपयुक्त रूपमा प्रतिक्रिया जनाउन अस्वीकार गर्छ, वा प्रतिक्रिया दिन प्रतिबन्धित छ; र लेखापरीक्षकले वैकल्पिक लेखापरीक्षण विधिहरू कार्यान्वयन गरेर पर्याप्त उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त गर्न असमर्थ हुन्छ।	✓		✓
अविछिन्नता (Going Concern)			
वित्तीय विवरणहरू अविछिन्नता आधारको लेखा प्रणाली प्रयोग गरेर तयार गरिएको छ तर लेखापरीक्षकको पेशागत ठहर अनुसार व्यवस्थापनको वित्तीय विवरणहरूको तयारीमा अविछिन्नता आधारको लेखाङ्कनको प्रयोग उपयुक्त छैन।		✓	
वित्तीय विवरणहरूमा सारभुत अनिश्चितताको बारेमा पर्याप्त खुलासा गरिएको छैन। यस अवस्थामा, कैफियत सहितको (वा विपरीत) रायको आधार खण्डले यो उल्लेख गर्नुपर्छ कि “सारभुत अनिश्चितता रहेको छ, जसले निकायको अविछिन्नताको क्षमतामा महत्वपूर्ण शंका उत्पन्न गराउन सक्छ, र वित्तीय विवरणहरूले यो विषयलाई पर्याप्त रूपमा खुलासा गर्दैन।”	✓	✓	
निकायको अविछिन्नताको क्षमताको व्यवस्थापनले गरेको मूल्याङ्कन वित्तीय विवरणको मितिदेखि बाह्र महिनाभन्दा कम अवधिको छ र व्यवस्थापनले सो मूल्याङ्कन अवधि बढाउँदैन जसले गर्दा लेखापरीक्षकले पर्याप्त उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त गर्न असमर्थ हुन्छ।	✓		✓
पश्चाद्वर्तित अनुगामी घटनाहरू (Subsequent Events)			
लेखापरीक्षकको प्रतिवेदनको मितिपछि तर वित्तीय विवरणहरू जारी गर्नुअघि लेखापरीक्षकलाई केही तथ्यहरू थाहा हुन्छन् र त्यस्तो अवस्थामा लेखापरीक्षकले ती वित्तीय विवरणहरू संशोधन गर्न आवश्यक छ भनी विश्वास गर्छ तर व्यवस्थापनले ती वित्तीय विवरणहरूलाई संशोधन गर्दैन।	✓	✓	✓
लिखित प्रतिनिधित्वहरू (Written Representations)			
लेखापरीक्षकले यो लेखापरीक्षणमान अनुसार आवश्यक लिखित प्रतिनिधित्वहरू विश्वासयोग्य छैनन् भन्ने निष्कर्ष निकाल्छ।	✓		✓
व्यवस्थापनले अनुरोध गरिएको एक वा धेरै लिखित प्रतिनिधित्वहरू प्रदान गर्दैन।	✓		✓
लेखापरीक्षकले व्यवस्थापनको इमान्दारिताप्रति पर्याप्त शंका रहेको निष्कर्ष निकाल्छ, जसले लेखामान अनुसार आवश्यक लिखित प्रतिनिधित्वहरू विश्वासयोग्य छैनन्।			✓

जब व्यवस्थापनले आवश्यक लिखित प्रतिनिधित्वहरू प्रदान गर्दैन ।			✓
तुलनात्मक समवर्ती आंकडा (Corresponding Figures)			
तुलनात्मक समवर्ती आंकडाहरू प्रस्तुत गरिएको छ तथा अघिल्लो अवधिको लेखापरीक्षकबाट जारी गरिएको प्रतिवेदनमा कैफियत सहितको राय, राय अस्वीकार, वा विपरीत राय समावेश गरिएको थियो र सो परिमार्जनको कारण अझै समाधान गरिएको छैन ।	✓	✓	✓
अन्य आईटमहरू (Other Items)			
लेखापरीक्षकले पर्याप्त उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त गर्न असमर्थ हुन्छ ।	✓		✓
उचित प्रस्तुतिको आधारशिला बमोजिमका आवश्यकताहरू अनुसार तयार गरिएका वित्तीय विवरणहरूबाट उचित प्रस्तुति प्राप्त हुदैन ।		✓	
वित्तीय विवरणहरू परिपालन आधारशिला अनुसार तयार गरिएका छन् र अत्यन्तै दुर्लभ परिस्थितिहरूमा, लेखापरीक्षकले प्राप्त लेखापरीक्षण प्रमाणहरूको आधारमा त्यस्ता वित्तीय विवरणहरू भ्रामक छन् भन्ने निष्कर्ष निकाल्छन् ।	✓	✓	✓

(एल सि इ का लागि नेपाल लेखापरीक्षणमानवाट साभार गरिएको ।)

१०. प्रायः सोधिने प्रश्नहरू (FAQ) र त्यस सम्बन्धि राय

सि.न.	परिस्थिति	राय	रायको आधार
१	<p>एक सामाजिक संस्था (सञ्चार हुने केन्द्रीय कार्यालयसहित केही जिल्लामा शाखा कार्यालयहरू रहेको) को लेखापरीक्षणको क्रममा आर्थिक वर्ष २०७९/८० सम्म जिल्लास्तरीय कार्यालयहरूको लेखापरीक्षण सम्बन्धित स्थानीय लेखापरीक्षकबाट गरिएको वित्तीय विवरणको आधारमा समेटिएको थियो।</p> <p>तर, आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को लेखापरीक्षणका क्रममा ती मध्ये एक जिल्ला कार्यालयले सो वर्षको वित्तीय विवरण उपलब्ध नगरेको, वा उपलब्ध गराउन इच्छुक नरहेको पाइयो। थप रूपमा, सोही कार्यालयले आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को श्रावण महिनामा उस्तै नामको नयाँ सामाजिक संस्था दर्ता गराएर उक्त कार्यालयमा भएको सबै कोष, नगद, र बैंक मौज्जातहरू नवगठित संस्थामा सारिएको देखिन्छ।</p> <p>यी कोषहरू र नगद/बैंक मौज्जातहरू अघिल्लो वर्षको समेकित वित्तीय विवरणको ५०% भन्दा बढी हिस्सा ओगट्ने भएकाले यो एक सारभूत (material) विषय हो।</p>	<p>राय दिन असमर्थ (Disclaimer of Opinion):</p> <p>उपरोक्त आधारमा, हामी यस आर्थिक वर्ष २०८०/८१ का लागि संस्थाको वित्तीय विवरणहरू, २०७९/८० को तुलनात्मक विवरणसहित, निष्पक्ष रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ भन्ने राय दिन असमर्थ छौं।</p>	<p>राय दिन असमर्थताको आधारक (Basis for Disclaimer of Opinion):</p> <p>हामीले आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को लागि संस्थाको एक जिल्ला कार्यालयसँग सम्बन्धित वित्तीय विवरणहरू प्राप्त गर्न सकेनौं, जुन समेकित वित्तीय विवरणको दृष्टिले अत्यन्त महत्वपूर्ण छ। सम्बन्धित कार्यालयले उक्त वर्षको विवरण न त उपलब्ध गराएको छ, न नै सो विवरण सम्बन्धी जानकारी दिन इच्छुक देखिन्छ। थप रूपमा, सो कार्यालयमा भएको महत्वपूर्ण कोष तथा मौज्जातहरू नयाँ दर्ता गरिएको संस्थामा सारिएको देखिएको छ। यस्ता अवस्थाले गर्दा वित्तीय विवरणमा उल्लेख गरिएका सम्पत्ति तथा बाँकी कोषहरूको सत्यता र पूर्तिकरूपमा खुलासा भएको छ कि छैन भन्ने सुनिश्चित गर्न हामी असमर्थ छौं। यसले वित्तीय विवरणमा सारभूत प्रभाव पार्न सक्छ।</p>
२	<p>कर्जाको नोक्सानी व्यवस्थाको कोष (Loan Loss Provision) सहकारी नियमावली तथा नेपाल लेखा प्रतिवेदन ढाँचा (Nepal Financial Reporting Framework – NAS/NFRS) अनुसार नगरेको अवस्था</p>	<p>कैफियत सहितको राय</p> <p>हामीले XYZ सहकारी संस्था लिमिटेडको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को समापनमा समाप्त भएको वर्षको लागि तयार पारिएको वित्तीय विवरणहरू ..... को लेखापरीक्षण गरेका छौं।</p>	<p>XYZ सहकारी संस्थाले कर्जा सम्बन्धी जोखिमको मूल्याङ्कन गरी त्यसअनुसार कर्जाको नोक्सानी व्यवस्था कोष (Loan Loss Provision) लेखांकन गर्नुपर्ने कानुनी तथा लेखा मापदण्डहरू (जस्तै NAS 39 - Financial Instruments तथा सहकारी नियमावली, २०७५) को पालना गरेको छैन।</p>

		<p>हाम्रो लेखापरीक्षण अनुसार, सहकारी संस्थाले देहाय बमोजिमका असर बाहेक वित्तीय विवरणहरूले नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान (Nepal Financial Reporting Standards - NFRS) तथा सहकारी ऐन, २०७४ अन्तर्गत लागू हुने नियमावलीहरू अनुसार सही तथा निष्पक्ष रूपमा तयार गरिएको छ ।</p>	<p>लेखापरीक्षणको क्रममा कर्जा वर्गीकरण, जोखिम मूल्याङ्कन तथा सम्भावित नोक्सानीको गणनाको आधारमा अपेक्षित व्यवस्थाको तुलना गर्दा संस्थाले पर्याप्त व्यवस्थाको कोष गठन नगरेको देखिएको छ। यसको प्रभावले संस्थाको नाफा/नोक्सानी खातामा तथा खुद सम्पत्तिको मूल्यमा सारभूत असर पारेको छ। तथापि, उक्त असर वित्तीय विवरणका सबै पक्षमा व्यापक नभएकोले हामी Qualified Opinion प्रस्तुत गर्दछौं। हामीले लेखापरीक्षणका लागि नेपाल लेखा प्रतिवेदन मापदण्डहरू अनुसार आवश्यक सबै लेखापरीक्षण प्रक्रिया अपनाएका छौं र प्राप्त प्रमाणहरूले हामीलाई उक्त राय दिन पर्याप्त आधार प्रदान गरेको छ।</p>
३	<p>लाभांश नपुग भएर जगेडा कोषको रकम खर्च गरि लाभांश वितरण गरेको अवस्थामा</p> <p>सारभूतता र व्यापकता हेरी कैफियत सहितको राय वा विपरित राय दिनुपर्छ ।</p>	<p>कैफियत सहितको राय</p> <p>हामीले [सहकारीको नाम] को आ.व. २०८०/८१ (असार मसान्त, २०८१) को लागि वित्तीय विवरणहरू लेखापरीक्षण गरेका छौं, जसमा वासलात, आम्दानी तथा खर्च विवरण, पुँजी परिवर्तन विवरण, नगद प्रवाह विवरण, र लेखा नीतिहरू सहितको टिप्पणीहरू समावेश छन्।</p> <p>हाम्रो रायमा, तलको “कैफियत सहितको रायको आधार” अनुच्छेदमा उल्लेखित विषयको सम्भावित प्रभाव बाहेक, संलग्न वित्तीय विवरणहरूले आ.व. २०७८/८१ को मिति अनुसार [सहकारीको नाम] को वित्तीय स्थिति, वित्तीय प्रदर्शन तथा नगद प्रवाहलाई नेपालको वित्तीय प्रतिवेदन मापदण्ड तथा सहकारी ऐन र नियमहरूको पालनासहित सबै सारभूत पक्षहरूमा उचित रूपमा प्रस्तुत गरेको छ।</p>	<p>हाम्रो लेखापरीक्षणको क्रममा, सहकारीले आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा वितरणयोग्य नाफा पर्याप्त नभएको अवस्थामा पनि लाभांश वितरण गरेको पाइयो । सो लाभांश वितरण गर्न जगेडा कोषबाट ..... रकम खर्च गरिएको थियो। तर, सहकारी ऐन, २०७४ को [सम्बन्धित दफा उल्लेख गर्नुहोस्] र सहकारी नियमावली, २०७५ बमोजिम जगेडा कोषको प्रयोग लाभांश वितरणको लागि गर्न नपाइने व्यवस्था छ। जगेडा कोषबाट लाभांश वितरण गर्नु प्रचलित ऐन तथा नियमको उल्लंघन हो, जसले सहकारीको वित्तीय अनुशासन तथा दीर्घकालीन वित्तीय सुदृढतालाई प्रभाव पार्दछ। यदि जगेडा कोषको प्रयोग नगरेको भए, सो वर्ष सहकारीसँग लाभांश वितरण गर्न पर्याप्त नाफा हुने थिएन, र त्यसैले लाभांश वितरणले सहकारीको वास्तविक वित्तीय परिणामलाई सही ढंगले प्रतिबिम्बित गर्दैन ।</p>
४	<p>लेखापरीक्षणको क्रममा बैंक/वित्तीय संस्थाले असुल नगरेको ब्याज रकमलाई पुंजिकृत (capitalized) गरी, सो ब्याजलाई मूल ऋणमा थप गरेर ऋण</p>	<p>हामीले [बैंक वा वित्तीय संस्थाको नाम] को आ.व. २०८०/८१ को लागि वित्तीय विवरणहरू लेखापरीक्षण गरेका छौं, जसमा वासलात, नाफा नोक्सान विवरण, नगद प्रवाह विवरण, परिवर्तन विवरणहरू तथा</p>	<p>हाम्रो लेखापरीक्षणमा, संस्था (बैंक/वित्तीय संस्था) ले केही खाताहरूमा असुल नभएको ब्याज रकम रू .....लाई ऋणमा पुंजिकृत (capitalized) गरी पुनः कागजात तयार गरेको देखिएको छ। यस प्रक्रियाले बिना ऋण नवीकरण,</p>

	<p>नवीकरण (loan renewal) गरेको देखिएको छ</p> <p>सारभुतता र व्यापकता हेरी कैफियत सहितको राय वा विपरित राय दिनुपर्छ ।</p>	<p>वित्तीय विवरणमा प्रयोग गरिएका लेखा नीतिहरू समावेश छन्।</p> <p>हाम्रो रायमा, तल उल्लेख गरिएको “कैफियत सहितको रायको आधार” अनुच्छेदमा वर्णन गरिएको विषयको सम्भावित प्रभाव बाहेक, प्रस्तुत वित्तीय विवरणहरूले आ.व. २०८०/८१ को मिति अनुसार [संस्थाको नाम] को वित्तीय स्थिति, वित्तीय प्रदर्शन, र नगद प्रवाहलाई नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मापदण्ड (NFRF) अनुसार सबै सारभूत पक्षहरूमा उचित रूपमा प्रस्तुत गर्दछ ।</p>	<p>असुल हुन नसकेको ब्याजलाई पुनः ऋणमा रूपान्तरण गरि वित्तीय विवरणमा अनुपयुक्त आम्दानी र सम्पत्ति देखाएको देखिन्छ।</p> <p>ब्याजको यस्तो पुनःपूँजीकरणले संस्था तथा नियामक निकायद्वारा तोकिएको बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, नियमावली र लेखा नीतिहरूको उल्लंघन गरेको छ । यसले वित्तीय विवरणमा नाफा र कर्जाको गुणस्तर (loan quality) सम्बन्धी जानकारीहरूमा भ्रम उत्पन्न गराएको छ, जसले प्रयोगकर्ताहरूको निर्णय क्षमतालाई असर गर्न सक्छ।</p> <p>हामीले लेखापरीक्षण कार्य नेपाल लेखापरीक्षण मापदण्ड (NSA) अनुसार सम्पादन गरेका छौं, र ती मापदण्डहरू अन्तर्गत हाम्रो जिम्मेवारी "लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी" खण्डमा उल्लेख गरिएको छ। हामी संस्थासँग स्वतन्त्र छौं र पेशागत नैतिकताको आवश्यकताहरू पूरा गरेका छौं।</p>
५	<p>हाम्रो लेखापरीक्षणको क्रममा, संस्थाले ऋण सेवा शुल्क, जरिवाना तथा अन्य श्रोतबाट नगद आम्दानी प्राप्त गरे तापनि त्यसका लागि कुनै आधिकारिक नगद रसिद काटिएको देखिएन । यस्ता आम्दानीहरू लेखांकन नभएकोले वित्तीय विवरणहरूमा समेत खुलाइएको पाइएन ।</p>	<p>हामीले [बैंक वा वित्तीय संस्थाको नाम] को आ.व. २०८०/८१ को लागि वित्तीय विवरणहरू लेखापरीक्षण गरेका छौं, जसमा वासलात, नाफा नोक्सान विवरण, नगद प्रवाह विवरण, परिवर्तन विवरणहरू तथा वित्तीय विवरणमा प्रयोग गरिएका लेखा नीतिहरू समावेश छन्।</p> <p>हाम्रो रायमा, तल उल्लेख गरिएको “कैफियत सहितको रायको आधार” अनुच्छेदमा वर्णन गरिएको विषयको सम्भावित प्रभाव बाहेक, प्रस्तुत वित्तीय विवरणहरूले आ.व. २०८०/८१ को मिति अनुसार [संस्थाको नाम] को वित्तीय स्थिति, वित्तीय प्रदर्शन, र नगद प्रवाहलाई नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मापदण्ड (NFRS) अनुसार सबै सारभूत पक्षहरूमा उचित रूपमा प्रस्तुत गर्दछ ।</p>	<p>हाम्रो लेखापरीक्षणको क्रममा संस्थाले ऋण सेवा रू ..... शुल्क, जरिवाना तथा अन्य आम्दानी गतिविधिबाट नगद प्राप्त गरे तापनि त्यसका लागि कुनै आधिकारिक रसिद काटिएको देखिएन । ती नगद आम्दानीहरू लेखा प्रणालीमा समावेश गरिएको थिएन र वित्तीय विवरणहरूमा पनि देखाइएको थिएन। संस्थाले यस्ता लेनदेनको पुष्टि गर्न पर्याप्त र उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाणहरू उपलब्ध हुन सकेन ।</p> <p>नगद संकलनमा आन्तरिक नियन्त्रणको अभाव र आवश्यक प्रमाणको अभावका कारण, आम्दानी र नगद हिसाब वित्तीय विवरणहरूमा सही र पूर्णरूपमा देखाइएको छ भनी हामी विश्वस्त हुन सकेनौं । यदि यस्ता आम्दानीहरू वित्तीय विवरणमा समावेश गरिएको भए, संस्थाको आम्दानी, नाफा/हानि तथा नगद स्थितिमा महत्वपूर्ण भिन्नता आउन सक्थ्यो ।</p>
६	<p>ऐन नियमको पालना</p> <p>हाम्रो लेखापरीक्षणको क्रममा, संस्था श्रम ऐन, २०७४ तथा बोनस ऐन, २०३० को पूर्ण रूपमा पालना नगरेको भेटिएको छ। कर्मचारीहरूसँग</p>	<p>हामीले [संस्थाको नाम] को आ.व. २०८१/८२ को लागि वित्तीय विवरणहरू लेखापरीक्षण गरेका छौं, जसमा वासलात, नाफा नोक्सान विवरण, नगद प्रवाह विवरण, परिवर्तन विवरणहरू तथा वित्तीय</p>	<p>हामीले लेखापरीक्षणको क्रममा पत्ता लगाएका श्रम ऐन २०७४ र बोनस ऐन २०३० को पालना सम्बन्धी समस्याहरू यस प्रकार छन्:</p> <ul style="list-style-type: none"> सबै कर्मचारीहरूलाई अनिवार्य सुविधा जस्तै सञ्चय कोष तथा उपदान

	<p>सम्बन्धित सुविधा व्यवस्थापनमा विभिन्न अनुपालन समस्याहरू देखिएका छन्, जुन निम्नानुसार छन्:</p> <p>क) संस्थाले कर्मचारीहरूलाई सञ्चय कोष, उपदान (gratuity) लगायतका अनिवार्य सुविधा नदिएको छ।</p> <p>ख) केही सुविधाहरू उपलब्ध गराइएको भए तापनि, कर्मचारीहरूलाई सामाजिक सुरक्षा कोषमा दर्ता नगरी, साहु र कर्मचारीको नाममा संयुक्त बैंक खाता खोली रकम जम्मा गरिएको छ, जुन प्रचलित कानुनविपरीत हो।</p> <p>ग) संस्था नाफामा रहेको अवस्थामा पनि बोनस ऐन, २०३० बमोजिम बोनस वितरण नगरेको देखिएको छ।</p> <p>घ) केही सुविधा मात्र आंशिक वा निश्चित अवधिका (part-time/contract) कर्मचारीहरूलाई दिइएको देखिएको छ, जुन समान अवसरको सिद्धान्त र श्रम ऐनविपरीत हो।</p>	<p>विवरणमा प्रयोग गरिएका लेखा नीतिहरू समावेश छन्।</p> <p>हाम्रो रायमा, तल उल्लेख गरिएको “कैफियत सहितको रायको आधार” अनुच्छेदमा वर्णन गरिएको विषयको सम्भावित प्रभाव बाहेक, प्रस्तुत वित्तीय विवरणहरूले आ.व. २०८१/८२ को मिति अनुसार [संस्थाको नाम] को वित्तीय स्थिति, वित्तीय प्रदर्शन, र नगद प्रवाहलाई नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मान (NFRS) अनुसार सबै सारभूत पक्षहरूमा उचित रूपमा प्रस्तुत गर्दछ।</p>	<p>नदिइएको, जसका कारण करिब रु १ करोड २५ लाख बराबरको दायित्व लेखाजोखा प्रणालीमा समावेश गरिएको छैन।</p> <ul style="list-style-type: none"> सामाजिक सुरक्षा कोषमा दर्ता नगरिएको, र रु ७८ लाख बराबरको रकम संयुक्त बैंक खातामा राखिएको, जुन कानुनी प्रावधानअनुसार स्वीकार्य छैन। नाफामा रहँदा पनि बोनस वितरण नगरिएको, जसअनुसार रु २७ लाख बराबरको बोनस वितरण गर्न बाँकी छ। केवल स्थायी कर्मचारीलाई सुविधा दिइएको, संविदा तथा आंशिक कर्मचारीलाई वञ्चित गरिएको, जसको सम्भावित दायित्व रु ४२ लाख रहेको देखिन्छ। <p>यी सबै कारणहरूले गर्दा कर्मचारी लाभसम्बन्धी सम्पूर्ण खर्च र दायित्वहरू वित्तीय विवरणमा पूरा रूपमा समावेश भएको भनेर निष्कर्ष निकाल्न सकिने पर्याप्त र उपयुक्त प्रमाण हामीलाई प्राप्त भएन।</p> <p>यदि माथिका सबै दायित्वहरू लेखाजोखा प्रणालीमा यथोचित रूपमा समावेश गरिएको भए, संस्थाको दायित्व झण्डै रु २ करोड ७२ लाखले बढ्ने, र त्यसको प्रभाव संस्थाको नाफा नोक्सान हिसाव तथा नगद प्रवाहमा समेत पर्ने थियो।</p>
७	<p>लेखापरीक्षणको क्रममा, कम्पनीले कानुनी प्रावधान अनुसार तोकिएको शेयर पूँजी सम्बन्धित बैंक खातामा जम्मा गरेको देखिएको छ। तथापि, बैंकमा जम्मा गरिएको शेयर पूँजी, कम्पनी रजिष्ट्रार कार्यालयमा देखाइएको शेयर लागत, र वित्तीय विवरणमा खुलाइएको शेयर पूँजी बीच मेल खाएको छैन।</p>	<p>विषयगत जोड (Emphasis of Matter)</p> <p>हामी वित्तीय विवरणको टिप्पणी [X] तर्फ ध्यानाकर्षण गराउँछौं, जसमा बैंकमा जम्मा गरिएको शेयर पूँजी र कम्पनी रजिष्ट्रार कार्यालय तथा वित्तीय विवरणमा उल्लेखित शेयर पूँजीबीचको फरकपनको विवरण दिइएको छ। यद्यपि कम्पनीले तोकिएको पूँजी रकम बैंक खातामा जम्मा गरेको छ, विवरणहरूमा देखिएको असमानताले शेयर पूँजीसम्बन्धी कानुनी प्रस्तुतिकरणको शुद्धता प्रभावित हुनसक्छ। यस विषयमा हाम्रो रायमा कुनै परिवर्तन गरिएको छैन।</p>	

८	<p>शेयर पूँजीको रकम सम्बन्धित बैंकमा जम्मा नगरिएको, तर कम्पनीको शेयर लागत विवरणमा सबै रकम चुक्ता देखाइएको</p>	<p>हामीले [संस्थाको नाम] को आ.व. २०८१/८२ को लागि वित्तीय विवरणहरू लेखापरीक्षण गरेका छौं, जसमा वासलात, नाफा नोक्सान विवरण, नगद प्रवाह विवरण, परिवर्तन विवरणहरू तथा वित्तीय विवरणमा प्रयोग गरिएका लेखा नीतिहरू समावेश छन्।</p> <p>हाम्रो रायमा, तल उल्लेख गरिएको “कैफियत सहितको रायको आधार” अनुच्छेदमा वर्णन गरिएको विषयको सम्भावित प्रभाव बाहेक, प्रस्तुत वित्तीय विवरणहरूले आ.व. २०८१/८२ को मिति अनुसार [संस्थाको नाम] को वित्तीय स्थिति, वित्तीय प्रदर्शन, र नगद प्रवाहलाई नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मान (NFRS) अनुसार सबै सारभूत पक्षहरूमा उचित रूपमा प्रस्तुत गर्दछ।</p>	<p>लेखापरीक्षणको क्रममा, कम्पनीले जारी तथा चुक्ता शेयर पूँजीको कुल रकम रु ५ करोड रहेको देखाएको छ। तथापि, सम्बन्धित बैंक खातामा जम्मा भएको शेयर पूँजीको रकम जम्मा रु २ करोड मात्र रहेको पाइयो। बाँकी रु ३ करोड शेयर पूँजी बैंकमा जम्मा नगरि चुक्ता देखाइएको छ।</p> <p>कम्पनीले बाँकी शेयर पूँजी रकम बैंकमा जम्मा भएको भनी न त प्रमाण पेश गर्न सकेको छ, न त सो सम्बन्धमा विश्वसनीय कागजात प्रस्तुत गरेको छ। सोही अनुसार, वित्तीय विवरणमा देखाइएको शेयर पूँजी अवास्तविक वा अपूरा भएको देखिन्छ।</p> <p>यदि बाँकी रु ३ करोड शेयर पूँजी वस्तुतः प्राप्त नभएको हो भने, कम्पनीको शेयर पूँजी (equity position) कृत्रिम रूपमा बढी देखाइएको छ, र यसले कम्पनीको वित्तीय स्थितिमा सारभूत असर पार्छ।</p> <p>हामीलाई सो बाँकी शेयर पूँजीको यथार्थता पुष्टि गर्न पर्याप्त उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त नभएकाले, उक्त विषयमा कैफियत सहितको राय दिनुपरेको हो।</p>
९	<p>लेखापरीक्षणको क्रममा, हामीले कम्पनीले नियामक निकाय (जस्तै: बीमा समिति, कम्पनी रजिष्ट्रार, धितोपत्र बोर्ड, नेपाल राष्ट्र बैंक आदि) बाट लगाइएको मुद्दा/जाँच/कारबाहीको सन्दर्भमा रु [रकम उल्लेख गर्नुहोस्, जस्तै रु १,५०,००,०००] बराबरको हर्जाना रकम भुक्तानी गरेको छ।</p>	<p>हामी वित्तीय विवरणको टिप्पणी नं. [X] तर्फ ध्यानाकर्षण गराउँछौं, जसमा कम्पनीले नियामक निकायलाई भुक्तानी गरेको रु [रकम] बराबरको हर्जाना रकम को विवरण दिइएको छ।</p> <p>उक्त भुक्तानी कम्पनीका लागि सारभूत रहेकोले यसले कानुनी अनुपालन, जोखिम व्यवस्थापन प्रणाली तथा कम्पनीको आर्थिक प्रदर्शनमा प्रभाव पारेको देखिन्छ।</p> <p>हाम्रो रायमा यस विषयमा कुनै परिवर्तन गरिएको छैन।</p>	
१०	<p>लेखापरीक्षणको क्रममा, मिति [मिति उल्लेख गर्नुहोस्] मा कम्पनीका विभिन्न गोदामहरूमा रहेको जिन्सी मौज्जातको भौतिक परीक्षण गर्दा लेखाप्रणालीमा उल्लेखित मौज्जात विवरणसँग तुलना गरिएको थियो।</p> <p>भौतिक परीक्षण र लेखा अभिलेखबीच रु १२,५०,००० बराबरको मौज्जातमा कमी</p>	<p>हामीले [कम्पनीको नाम] को मिति [मिति] मा समाप्त आर्थिक वर्षको वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षण गरेका छौं, जसमा वित्तीय स्थिति, नाफा/नोक्सान तथा अन्य समग्र आम्दानी विवरण, इक्विटीमा परिवर्तन विवरण, नगद प्रवाह विवरण र महत्वपूर्ण लेखा नीतिहरू सहितका टिप्पणीहरू समावेश छन्।</p> <p>हाम्रो रायमा, कैफियत सहितको आधारमा उल्लेखित विषयको सम्भावित प्रभाव बाहेक, प्रस्तुत वित्तीय</p>	<p>कम्पनीले [मिति] मा समाप्त हुने आर्थिक वर्षको वित्तीय विवरणमा मौज्जात रु. २,७५,००,००० देखाएको छ। तर, हाम्रा भौतिक परीक्षण कार्यविधिहरू अनुसार रु. १२,५००,००० बराबरको मौज्जात हराएको वा पहिचान गर्न नसकिने अवस्थामा रहेको पाइयो। सो फरकको लागि व्यवस्थापनले मौज्जात, वस्तु बिक्री लागत तथा नाफामा आवश्यक समायोजन नगरेकोले, जिन्सी मौज्जातको मूल्याङ्कन रु. १२,५००,००० ले अधिक गरिएको, वस्तु बिक्री लागत सोही रकमले कम, र नाफा सोही रकमले बढी</p>

	देखिएको छ, जसको बारेमा व्यवस्थापनले स्पष्ट कारण प्रस्तुत गर्न सकेन।	विवरणहरूले कम्पनीको मिति [मिति] को वित्तीय स्थिति तथा सो वर्षको वित्तीय प्रदर्शन र नगद प्रवाहलाई नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मान (NFRS) अनुसार सबै सारभूत पक्षहरूमा यथोचित रूपमा प्रस्तुत गरेको छ।	देखाइएको छ। यस मौज्जातको अस्तित्व र मूल्याङ्कन सम्बन्धी पर्याप्त तथा उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाण हामीलाई प्राप्त भएको छैन।
११	कम्पनीले आफ्नो वित्तीय विवरणमा [मिति] सम्मको जिन्सी मौज्जातको रकम रु [XXXXXX] देखाएको छ । तर, चालु वर्षमा मौज्जातको कुनै भौतिक परीक्षण गरिएको छैन र मौज्जातको अस्तित्व तथा अवस्थासम्बन्धी प्रमाण प्रस्तुत गर्न पर्याप्त अभिलेखहरू समेत उपलब्ध गराइएन । मौज्जातको प्रकृति र यसको वित्तीय विवरणमा हुने प्रभावको कारणले, यस सीमितताको असर सारभूत र व्यापक दुवै हुनसक्ने देखिन्छ ।	यस प्रतिवेदनको राय अस्वीकारको आधार खण्डमा वर्णन गरिएको विषयवस्तुको महत्वका कारण, हामीसँग प्रस्तुत वित्तीय विवरणमा लेखापरीक्षण राय दिन पर्याप्त तथा उपयुक्त प्रमाण उपलब्ध हुन सकेको छैन । तसर्थ, हामी प्रस्तुत वित्तीय विवरणमा कुनै राय व्यक्त गर्दैनौं ।	हामीले [मिति] सम्मको कम्पनीको रकम रु [XX,XX,XXX] मौज्जातको भौतिक परीक्षण गर्न नसक्ने स्थिति भयो (व्यवस्थापनले सिर्जना गरेको लेखापरीक्षण कार्यक्षेत्र सीमितता को कारण) । यसबाहेक, मौज्जातको अस्तित्व तथा अवस्थासम्बन्धी पर्याप्त उपयुक्त प्रमाण प्राप्त गर्न वैकल्पिक लेखापरीक्षण कार्यविधिहरू पनि अपनाउन सकेनौं । मौज्जात कम्पनीको कुल सम्पत्तिको महत्वपूर्ण अंश भएकाले, सम्भावित नदेखिएका त्रुटिहरूको प्रभाव वित्तीय विवरणमा सारभूत र व्यापक दुवै हुनसक्ने देखिन्छ ।
१२	हाम्रो लेखापरीक्षण कार्यक्षेत्रको एक महत्वपूर्ण अङ्ग भनेको बाह्य पक्षबाट प्राप्त गरिने समर्थन पत्रहरू (external confirmations) मार्फत कम्पनीको वित्तीय विवरणमा रहेका केही महत्वपूर्ण खाताहरूको प्रमाणित तथ्याङ्कको प्राप्ति हो । तथापि, व्यवस्थापनले हामीलाई आवश्यक पर्ने बाह्य समर्थन पत्रहरू प्राप्त गर्न प्रतिबन्ध लगाएको छ र तिनीहरू उपलब्ध गराएको छैनन्। यसले लेखापरीक्षणमा आवश्यक लेखापरीक्षण प्रमाणहरू प्राप्त गर्नमा बाधा सिर्जना गरेको छ । यद्यपि अन्य वैकल्पिक लेखापरीक्षण कार्यहरू सञ्चालन गरियो, ती पर्याप्त थिएनन् । उक्त सीमितताको प्रभाव वित्तीय	हामीसँग राय अस्वीकारको आधार खण्डमा उल्लेखित विषयको कारण, हामीसँग प्रस्तुत वित्तीय विवरणमा लेखापरीक्षण राय दिन पर्याप्त तथा उपयुक्त प्रमाण उपलब्ध छैन। त्यसैले हामी प्रस्तुत वित्तीय विवरणमा कुनै राय व्यक्त गर्दैनौं।	व्यवस्थापनले खातामा देखाइएको लिनुपर्ने हिसाव (Receivable), दिनुपर्ने हिसाव (Payable) तथा बैंक मौज्जात सम्बन्धी आवश्यक पर्ने बाह्य पक्षबाट प्राप्त पुष्टि पत्रहरू (external confirmations) उपलब्ध गराउन प्रतिबन्ध लगाएको छ। त्यस कारणले गर्दा, हामीले यी खाताहरूमा लेखिएको रकमको अस्तित्व, स्वामित्व, र मूल्याङ्कनको सम्बन्धमा पर्याप्त र उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त गर्न सकेनौं। हामीले वैकल्पिक लेखापरीक्षण प्रक्रियाहरू सञ्चालन गरेका छौं, तर ती प्रमाणहरू पर्याप्त थिएनन् । यसले लेखापरीक्षण कार्यक्षेत्रमा महत्वपूर्ण सीमितता उत्पन्न गरेको छ र सम्भावित त्रुटिहरूको प्रभाव वित्तीय विवरणमा सारभूत र व्यापक हुनसक्छ ।

	विवरणमा पर्याप्त उपयुक्त प्रमाण प्राप्त गर्न असमर्थ हुनु हो, जुन हाम्रो रायमा सारभूत र व्यापक हुनसक्ने अवस्था हो ।		
१३	लेखापरीक्षणको क्रममा, हामीले पाएका छौं कि कम्पनीमा केही विचाराधीन कानुनी मुद्दाहरू छन्, जसको विवरण वित्तीय विवरणको टिप्पणी [X] मा पूर्ण रूपमा खुलासा गरिएको छ। ती मुद्दाहरूको परिणाम कम्पनीको वित्तीय अवस्था र सञ्चालनमा महत्वपूर्ण प्रभाव पार्न सक्ने सम्भावना छ। तथापि, व्यवस्थापनले ती मुद्दाहरूको सम्भावित परिणामहरू र प्रभावहरू वित्तीय विवरणमा उपयुक्त रूपमा प्रतिबिम्बित गरेको देखिन्छ ।	हामी वित्तीय विवरणको टिप्पणी [X] मा उल्लिखित विचाराधीन कानुनी मुद्दाहरूको पूर्ण खुलासा तर्फ ध्यानाकर्षण गराउँछौं। ती मुद्दाहरूको परिणाम कम्पनीको वित्तीय स्थितिमा प्रभाव पार्नसक्ने हुँदा, त्यसमा ध्यान दिनु आवश्यक छ। हाम्रो रायमा यस विषयमा कुनै परिवर्तन गरिएको छैन।	
१४	कम्पनीसँग केही विचाराधीन कानुनी मुद्दा छन् जसले वित्तीय अवस्था र सञ्चालनमा महत्वपूर्ण असर पार्न सक्छन्, तर व्यवस्थापनले ती मुद्दा वित्तीय विवरणमा खुलासा गरेको छैन। यसले वित्तीय विवरणको पूर्णता र पारदर्शितामा नकारात्मक प्रभाव पार्छ।	हामीले [कम्पनीको नाम] को [मिति] मा समाप्त हुने आर्थिक वर्षको वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षण गरेका छौं, जसमा वित्तीय स्थितिको विवरण, नाफा र अन्य समग्र आम्दानी विवरण, इक्विटीमा परिवर्तन विवरण, नगद प्रवाह विवरण र वित्तीय विवरणका टिप्पणीहरू समावेश छन्। हाम्रो रायमा, कैफियत सहितको रायको आधार खण्डमा वर्णन गरिएको विषयबस्तुको सम्भावित प्रभावहरू बाहेक, संलग्न वित्तीय विवरणहरूले मिति [मिति] को कम्पनीको वित्तीय स्थिति, सो वर्षको वित्तीय प्रदर्शन र नगद प्रवाहलाई नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मापदण्ड (NFRS) अनुसार सबै सारभूत पक्षहरूमा यथोचित रूपमा प्रस्तुत गरेको छ।	कम्पनीसँग केही विचाराधीन कानुनी मुद्दाहरू (मुद्दाको विवरण खुलाउनुपर्ने) छन् जसले कम्पनीको वित्तीय स्थिति र सञ्चालनमा महत्वपूर्ण प्रभाव पार्नसक्ने सम्भावना छ। तर, व्यवस्थापनले ती विचाराधीन मुद्दाहरूको प्रकृति, सम्भावित परिणाम र वित्तीय प्रभाव वित्तीय विवरणमा खुलासा नगरेको छ। यस विषयमा हामीले आवश्यक पर्याप्त र उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त गर्न सकेनौं, जसले हाम्रो लेखापरीक्षणको कार्यक्षेत्र सीमित गरेको छ। फलस्वरूप, हामी कम्पनीका सम्पत्ति वा दायित्वहरूको मूल्याङ्कन वा वित्तीय विवरणका प्रस्तुतिकरण र खुलासामा आवश्यक परिमार्जनहरू आवश्यक पर्छन् वा पर्दैनन् भन्ने कुरा निर्धारण गर्न असमर्थ छौं।
१५	आन्तरिक राजश्व कार्यालयले कम्पनीमाथि बक्यौता कर रकम दावी गरेको छ। कर निर्धारण	विषयगत जोड (Emphasis of Matter):	

	<p>(Assessment) अहिलेसम्म टुङ्गिएको छैन। व्यवस्थापनले लेखा टिप्पणीमा यस विषयलाई स्पष्ट रूपमा खुलासा गरेको छ।</p>	<p>हामी वित्तीय विवरणको टिप्पणी [X] मा उल्लेखित आन्तरिक राजस्व कार्यालयबाट गरिएको बक्यौता कर दावी र Assessment प्रक्रिया हाल नटुङ्गिएको विषयमा ध्यानाकर्षण गराउँछौं। व्यवस्थापनले यस विषयलाई स्पष्ट रूपमा खुलासा गरेको भए तापनि, उक्त कर दावीको परिणाम कम्पनीको वित्तीय स्थितिमा महत्वपूर्ण प्रभाव पार्न सक्ने सम्भावना छ। हाम्रो रायमा यस विषयमा कुनै परिवर्तन गरिएको छैन।</p>	
१६	<p>कम्पनीमाथि आन्तरिक राजस्व कार्यालयले बक्यौता कर रकम दावी गरेको छ। कर निर्धारण (Assessment) प्रक्रिया अहिलेसम्म टुङ्गिएको छैन। व्यवस्थापनले यस विषयमा वित्तीय विवरणका लेखा टिप्पणीहरूमा कुनै खुलासा गरेको छैन।</p>	<p>हामीले [कम्पनीको नाम] को [मिति] मा समाप्त हुने आर्थिक वर्षको वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षण गरेका छौं, जसमा वित्तीय स्थितिको विवरण, नाफा र अन्य समग्र आम्दानी विवरण, इक्विटीमा परिवर्तन विवरण, नगद प्रवाह विवरण र वित्तीय विवरणका टिप्पणीहरू समावेश छन्।</p> <p>हाम्रो रायमा, कैफियत सहितको रायको आधार खण्डमा वर्णन गरिएको विषयबस्तुको सम्भावित प्रभावहरू बाहेक, संलग्न वित्तीय विवरणहरूले मिति [मिति] को कम्पनीको वित्तीय स्थिति, सो वर्षको वित्तीय प्रदर्शन र नगद प्रवाहलाई नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मापदण्ड (NFRS) अनुसार सबै सारभूत पक्षहरूमा यथोचित रूपमा प्रस्तुत गरेको छ।</p>	<p>कैफियत सहितको योग्य रायको आधार</p> <p>कम्पनीमाथि आन्तरिक राजस्व कार्यालयले बक्यौता कर दावी गरेको छ र कर निर्धारण प्रक्रिया (Assessment) अहिलेसम्म टुङ्गिएको छैन। व्यवस्थापनले यस कर दावी र निर्धारणको अवस्थाको विवरण लेखा टिप्पणीमा खुलासा गरेको छैन। यस विषयको सम्भावित वित्तीय प्रभावबारे हामीले आवश्यक पर्याप्त र उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त गर्न सकेनौं। फलस्वरूप, हामीलाई कम्पनीका सम्पत्ति, दायित्व वा वित्तीय विवरणका प्रस्तुतिकरणमा आवश्यक परिमार्जनहरू आवश्यक पर्छन् वा पढेनन् भन्ने निर्धारण गर्न सकिएन। यस अभावले वित्तीय विवरणको पूर्णता र पारदर्शितामा असर पुऱ्याएको छ।</p>
१७	<p>वासलात मिति पश्चात् कम्पनीमा केही असामान्य वा महत्वपूर्ण घटनाहरू घटेका छन्, जस्तै: आगलागीबाट जिन्सी नष्ट हुनु, जिन्सीको बजार मूल्यमा उल्लेखनीय गिरावट आउनु, व्यवस्थापनले महत्वपूर्ण करार सम्पन्न गर्नु, वा करदरमा परिवर्तन हुनु। व्यवस्थापनले यी घटनाहरूको प्रकृति, प्रभाव र वित्तीय विवरणमा पर्ने सम्भावित असर लेखा</p>	<p>विषयगत जोड (Emphasis of Matter):</p> <p>हामी वित्तीय विवरणको लेखा टिप्पणी [X] मा उल्लेख गरिएका वासलात मिति पश्चात भएका असामान्य वा महत्वपूर्ण घटनाहरूमा ध्यानाकर्षण गराउँछौं। ती घटनाहरूले कम्पनीको वित्तीय स्थितिमा उल्लेखनीय प्रभाव पार्न सक्ने भएकाले, ती घटनाहरूको उपयुक्त खुलासासहित प्रस्तुत हुनु महत्वपूर्ण छ। हाम्रो रायमा यस विषयमा अन्य कुनै परिवर्तन गरिएको छैन।</p>	

	टिप्पणीमा स्पष्ट रूपमा खुलासा गरेको छ।		
१८	<p>वासलात मिति पछि कम्पनीमा केही असामान्य वा महत्वपूर्ण घटना घटेको छ, जस्तै आसामी टाट पल्टिनु, मुद्दाको छिनोफानो हुनु, अपचलन पत्ता लाग्नु आदि, जसलाई वित्तीय विवरणमा समायोजन गर्नुपर्ने आवश्यक हुन्छ। तथापि, व्यवस्थापनले ती घटनाको आवश्यक समायोजन वित्तीय विवरणमा गरेका छैनन्।</p>	<p>हामीले [कम्पनीको नाम] को [मिति] मा समाप्त हुने आर्थिक वर्षको वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षण गरेका छौं, जसमा वित्तीय स्थितिको विवरण, नाफा र अन्य समग्र आम्दानी विवरण, इक्विटीमा परिवर्तन विवरण, नगद प्रवाह विवरण र वित्तीय विवरणका टिप्पणीहरू समावेश छन्।</p> <p>हाम्रो रायमा, कैफियत सहितको रायको आधार खण्डमा वर्णन गरिएको विषयबस्तुको सम्भावित प्रभावहरू बाहेक, संलग्न वित्तीय विवरणहरूले मिति [मिति] को कम्पनीको वित्तीय स्थिति, सो वर्षको वित्तीय प्रदर्शन र नगद प्रवाहलाई नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मापदण्ड (NFRS) अनुसार सबै सारभूत पक्षहरूमा यथोचित रूपमा प्रस्तुत गरेको छ।</p>	<p>वासलात मिति पछि केही असामान्य र महत्वपूर्ण घटना घटेका छन्, जस्तै आसामी टाट पल्टिनु, कानुनी मुद्दाको छिनोफाना, तथा अपचलनको पहिचान, जसले वित्तीय विवरणमा समायोजन आवश्यक रहेको छ। तथापि, व्यवस्थापनले यी आवश्यक समायोजनहरू वित्तीय विवरणमा गरेको छैन। परिणामस्वरूप, यी घटनाहरूको वित्तीय विवरणमा पर्ने प्रभावबारे हामीले आवश्यक पर्याप्त र उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त गर्न सकेनौं। यसले वित्तीय विवरणको यथार्थता र विश्वसनीयतामा असर पुऱ्याएको छ।</p>
१९	<p>वासलात मिति पछि कम्पनीमा केही असामान्य र महत्वपूर्ण घटना घटेका छन् जसले वित्तीय विवरणमा समायोजन गर्नुपर्ने हुन्छ। यद्यपि, लेखापरीक्षकले ती घटनाहरूको प्रभावबारे आवश्यक पर्याप्त उपयुक्त प्रमाणहरू संकलन गर्न सकेनन् किनभने व्यवस्थापनद्वारा लेखापरीक्षणको कार्यक्षेत्रमा सीमितता गरिएको छ।</p>	<p>हामी [कम्पनीको नाम] को मिति [मिति] मा समाप्त हुने आर्थिक वर्षको वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षणका लागि नियुक्त भएका थियौं। तथापि, वासलात मिति पछि केही असामान्य र महत्वपूर्ण घटना घटेका छन् जसले वित्तीय विवरणमा समायोजन आवश्यक बनाउँछन्। यी घटनाहरूको वित्तीय विवरणमा पर्ने प्रभावबारे आवश्यक पर्याप्त र उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त गर्न नसकिएपछि, हामीले वित्तीय विवरणमा कुनै समायोजन आवश्यक छ वा छैन निर्धारण गर्न सकिरहेका छैनौं।</p> <p>यस विषयको महत्वका कारण, हामी प्रस्तुत वित्तीय विवरणमा राय व्यक्त गर्न सक्दैनौं।</p>	<p>वासलात मिति पछि कम्पनीमा केही असामान्य र महत्वपूर्ण घटना घटेका छन् जसले वित्तीय विवरणमा समायोजन आवश्यक पारेको छ। तर, हाम्रो लेखापरीक्षण प्रक्रियामा सीमितताको कारण, हामीले यी घटनाहरूको प्रकृति, समय र वित्तीय प्रभाव सम्बन्धमा आवश्यक पर्याप्त र उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त गर्न सकेनौं।</p> <p>यस कारणले गर्दा, हामीले कम्पनीका सम्पत्ति, दायित्व वा वित्तीय विवरणका प्रस्तुतिकरणमा आवश्यक समायोजनहरू आवश्यक पर्छन् वा पर्दैनन् भन्ने कुरा निर्धारण गर्न सकेनौं। यो लेखापरीक्षण कार्यक्षेत्रमा आएको सीमा हो जसले हामीलाई वित्तीय विवरणमा राय व्यक्त गर्नबाट रोक्छ।</p>
२०	<p>संस्थाको लामो समय देखि असुल हुन नसकेको रकमहरू असुल गर्ने प्रकृया बढाएतापनि असुल हुन नसकेकोले आवश्यक व्यवस्था</p>	<p>हामीले [कम्पनीको नाम] को [मिति] मा समाप्त हुने आर्थिक वर्षको वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षण गरेका छौं, जसमा वित्तीय स्थितिको विवरण, नाफा र</p>	<p>संस्थाको लामो समयदेखि असुल हुन नसकेको [रकम नेपाली अंकमा] रुपैयाँ बराबरको रकम छ, जुन असुल गर्ने प्रक्रिया तीव्र बनाए तापनि असुल हुन सकेको छैन। व्यवस्थापनले यी शङ्कास्पद रकमहरूको लागि</p>

<p>(Provision) गर्नु पर्नेमा गरिएको नपाइएमा</p>	<p>अन्य समग्र आम्दानी विवरण, इक्विटीमा परिवर्तन विवरण, नगद प्रवाह विवरण र वित्तीय विवरणका टिप्पणीहरू समावेश छन्।</p> <p>हाम्रो रायमा, कैफियत सहितको रायको आधार खण्डमा वर्णन गरिएको विषयबस्तुको सम्भावित प्रभावहरू बाहेक, संलग्न वित्तीय विवरणहरूले मिति [मिति] को कम्पनीको वित्तीय स्थिति, सो वर्षको वित्तीय प्रदर्शन र नगद प्रवाहलाई नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मापदण्ड (NFRS) अनुसार सबै सारभूत पक्षहरूमा यथोचित रूपमा प्रस्तुत गरेको छ।</p>	<p>आवश्यक व्यवस्था वित्तीय विवरणमा गरेको छैन। उक्त प्रावधानको अभावका कारण, हामीले ती रकमको असुली योग्यता सम्बन्धमा आवश्यक पर्याप्त उपयुक्त लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त गर्न सकेनौं। फलस्वरूप, हामीले लेखांकन रकम वा सम्बन्धित वित्तीय विवरणका प्रस्तुतिकरणमा आवश्यक परिमार्जन आवश्यक छ वा छैन भन्ने निर्धारण गर्न सकिरहेका छैनौं। यस अभावले वित्तीय विवरणको पूर्णता र यथार्थतामा सारभूत प्रभाव पारेको छ।</p>
--	---	---

११. अन्य केही प्रायः सोधिने प्रश्नहरू (FAQ)

१	संस्थाको आर्थिक स्थिति नाजुक छ र वर्तमान अवस्थामा उपलब्ध सम्पत्ति बिक्री गरेर पनि दायित्व तिर्न सक्ने अवस्था छैन। तथापि, व्यवस्थापनले यो महत्वपूर्ण तथ्य लेखा टिप्पणीमा स्पष्ट रूपमा खुलासा गरेको छैन।	सारभूतता र व्यापकता हेरी कैफियत सहितको राय वा विपरीत राय
२	संस्थाको आर्थिक स्थिति नाजुक छ र उपलब्ध सम्पत्ति बिक्री गरेर दायित्व तिर्न नसकिने अवस्था छ। व्यवस्थापनले यस विषयलाई लेखाटिप्पणीमा स्पष्ट रूपमा खुलासा गरेको छ।	अविछिन्नताको लागि छुट्टै अनुच्छेद तयार गरिनुपर्छ। (त्यसैगरी, सोही व्यहोरा अभिलेखिकरणका लागि व्यवस्थापनबाट व्यवस्थापन उत्तरदायित्व पत्र प्राप्त गरिनु आवश्यक छ।)
३	व्यवस्थापनले कम्तीमा १२ महिनाको अविछिन्नताको मूल्यांकन नगरेको अवस्था: व्यवस्थापनले कम्तीमा आगामी १२ महिनाको अवधिका लागि संस्थाको दायित्व तिर्ने क्षमता र व्यवसाय निरन्तरताको मूल्यांकन गरेको छैन।	सारभूतता र व्यापकता हेरी कैफियत सहितको राय वा विपरीत राय दिने निर्णय गरिन्छ।
४	व्यवस्थापनले व्यवसाय बन्द गर्ने योजना बनाएको छ वा निकायको वित्तीय स्थिति अत्यन्त नाजुक भएर बन्द हुने अवस्थामा पुगेमा।	साधारण प्रयोजनका लागि तयार गरिएको आधारशिला (नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मापदण्ड - NFRS) को आधारमा वित्तीय विवरण तयार गरेमा: विपरीत राय। विशेष प्रयोजनका लागि तयार गरिएको आधारशिला को आधारमा वित्तीय विवरण तयार गरेमा: विषयगत जोड अनुच्छेद (EOM)।
५	यदि अघिल्लो अवधिको वित्तीय विवरणहरू पूर्ववर्ती लेखापरीक्षकले लेखापरीक्षण गरेका थिए र कानून वा नियमले लेखापरीक्षकलाई समवर्ती विवरणका लागि पूर्ववर्ती	लेखापरीक्षकले लेखापरीक्षकको प्रतिवेदनमा अन्य विषयबस्तु अनुच्छेदमा देहायका व्यहोरा उल्लेख गर्नुपर्दछ:

	लेखापरीक्षकको प्रतिवेदनलाई सन्दर्भ लिन प्रतिबन्ध नगरेको छ भने, र लेखापरीक्षकले सो सन्दर्भ उल्लेख गर्ने निर्णय गरेको खण्डमा...	(क) अधिल्लो अवधिको वित्तीय विवरणहरू पूर्ववर्ती लेखापरीक्षकले लेखापरीक्षक गरेका थिए; (ख) पूर्ववर्ती लेखापरीक्षकले व्यक्त गरेको रायको प्रकार र यदि राय परिमार्जित गरिएको छ भने त्यसको कारणहरू; र (ग) सो प्रतिवेदनको मिति ।
६	गत आर्थिक वर्षको वित्तीय विवरण बैंकको दबाबका कारण जिन्सी मौज्दात र लिनबाकी रकमका आँकडाहरू बढाइचढाइ लेखांकन गरिएको थियो । यो व्यहोरा निकायको शासकीय भुमिका बहन गर्ने जिम्मेवार व्यक्तिहरू (TCWG) लाई थाहा थिएन ।	यो व्यहोराको जानकारी निकायको शासकीय भुमिका बहन गर्ने जिम्मेवार व्यक्तिहरू (TCWG) लाई नभएकोले यो उदाहरण जालसाजीको हो । लेखापरीक्षकले, अल्या मौज्दातले वित्तीय विवरणमा पारेको असरको मुल्यांकन गर्नुपर्छ । यदि गलत प्रस्तुति सारभुत भएमा कैफियत सहितको राय र सारभुत र व्यापक भएमा विपरीत राय दिनु पर्छ । वित्तीय विवरणमा पारेको असर सारभुत नभएमा समेत कानूनी तथा नियामक निकायका आवश्यकता सम्बन्धि प्रतिवेदन मा खुलाउनुपर्नेछ । साथै उक्त व्यहोरा व्यवस्थापन उत्तरदायित्व पत्रमा उल्लेख गराई व्यवस्थापनबाट प्राप्त गर्नुपर्ने हुन्छ ।
७	संस्थाको अग्रिम कर खाता अनुसारको अग्रिम आयकर कट्टी र आन्तरीक राजश्व कार्यालयको अनुसूची-१० अनुसार जम्मा रहेको रकमको हिसाब मिलान नभएको पाइएमा ।	सारभुत नभएमा ✓ कैफियत रहितको राय तर व्यवस्थापन पत्रमा सारभुत नभएको व्यहोरा उल्लेख गर्नुपर्ने सारभुत भएमा ✓ कैफियत सहितको राय सारभुत र व्यापक भएमा ✓ विपरीत राय
८	समस्याग्रस्त बैंक तथा वित्तीय संस्थामा भएका जम्मा रकमको लागि कुनै जोखिम व्यवस्था गरिएको छैन ।	यो अवस्था हानि व्यवस्था (Provision for Impairment Loss) को हो । हानि व्यवस्था गर्नु व्यवस्थापनको दायित्व हो । यदि लेखापरीक्षक हानि व्यवस्था गर्नुपर्ने विषयमा जानकारी छन् भने, सारभूतता र व्यापकतालाई ध्यानमा राख्दै कैफियत सहितको राय वा विपरीत राय दिनुपर्छ । तर यदि लेखापरीक्षकले यकिन गर्न नसकिने अवस्था छ भने, सारभूतता र व्यापकतालाई हेरी कैफियत सहितको राय वा राय अस्वीकार गर्नुपर्छ।